

Asia: VN/35738/2024

Lausuntopyyntö metsätalouden kannustejärjestelmän muuttamista koskevista laki- ja asetuseronnoksista

Kommentit hallituksen esityksen muutosehdotuksista

Yleinen lausuntonne kokeiluhankkeiden tuista

Tulosperusteinen tukimalli voi ohjata rahoitusta kustannustehokkaasti ja esitetyillä tuilla voi olla myönteisiä vaikutuksia metsäluonnon monimuotoisuuteen. Hyötyjen realisoituminen vie kuitenkin aikaa ja mittaaminen voi olla haastavaa. Lisäksi kokeilun lyhyt kesto vaikeuttaa luotettavien johtopäätösten tekoa.

Muu palautteenne seuraavista asioista

Taimikon ja nuoren metsän hoito (13 §)

Taimikon- ja nuoren metsän hoidon tuen tarkoitus on kannustaa metsänomistajia metsänhoitotoihin, joka on kannatettavaa nuorten metsien hoitorästien takia. Ehdotettu tuki todennäköisesti lisää taimikonhoidossa jätettävää lehtipuusekoitusta. Lehtipuusuuden lisääminen voi parantaa metsien kykyä sopeutua ilmastonmuutokseen ja metsien resilienssiä (esim. hyönteis- ja sienituhot), mutta lisätä hirvieläinten aiheuttamia tuhoja. Ehdotettu tuki voi hieman vähentää puuntuotantoa ja vähentää enemmän tukkipuun tuotosta ja tarjontaa.

Jos pilotointi aloitetaan vuonna 2027 ja päättyy saman vuoden lopussa, se kestää liian lyhyen ajan luotettavien johtopäätösten tekemiseksi.

Suojavyöhykkeen jättäminen (23 b §)

Ehdotetun levyisten (30 m- 50 m) suojavyöhykkeen jättäminen virtavesien rannalle aiheuttaa metsänomistajalle merkittäviä taloudellisia menetyksiä. Tarjouskilpailu tuettavista kohteista voi ohjata rahoitusta parhaille kohteille. Ehdotettu hoito- ja kunnossapitovelvoitteen määräaikaisuus voi johtaa saavutettujen ympäristöhyötyjen menetykseen velvoitteen päätyttyä, koska puunkorjuu on jälleen mahdollista.

Suon ennallistaminen (23 c §)

Metsätaloudellisesti kannattamattomien soiden ennallistaminen voi tuoda monimuotoisuushyötyjä. Sen sijaan ennallistamisen ilmastovaikutukset ovat hitaita ja eivätkä ole lyhyellä ja keskipitkällä aikajaksolla positiivisia. Tuki kohdistuu toimiin, jotka aiheuttavat metsänomistajalle merkittäviä kustannuksia. Tulosten arviointi kahdeksan vuotta niiden suorittamisesta on lyhyt aika, koska palautuminen ennallistamisen jälkeen on hidas prosessi.

Lehdon luonnonhoito (23 d §)

Lehdot ovat tärkeitä metsien monimuotoisuudelle. Tuki todennäköisesti parantaa uhanalaisten lajien tilaa lehdoissa, jos kohteiden käsittely jatkuu samana tuen jälkeenkin.

Tarjouskilpailumenettelyn toimivuus (11 a §, 25 a-d §)

Valintaperusteet ohjaavat tukea kohteille, joilla luontoarvot ovat mahdollisimman korkeat. Tarjouskilpailussa vaadittavien tietojen laatu ja määrä johtanee metsänomistajan käyttämään asiamiestä, mistä aiheutuu kustannuksia.

Hoito- ja kunnossapitovelvoite (40 §)

-

Muut muutokset (lakiehdotus 5 §, 8 §, 10 §, 16 a §, 23 a §, 33 §, 35 §, 46 §)

-

Esityksen vaikutukset

Miten arvioitte esityksen vaikutuksia (HE-luonnoksen perusteluiden luku 4.2)?

Nykyistä suuremman lehtipuuosuuden jättäminen taimikonhoidossa voi lisätä hirvituhoja ja lisätä vajaapuustoisten ja kasvatuskelvottomien taimikoiden määrää. Taimikon ja nuoren metsän hoidon pilotin työllisyysvaikutus on arvioitu 1 500 henkilötyövuodeksi, mikä vaikuttaa suurelta.

Muut huomiot

Muita huomioita

-

Kommentit valtioneuvoston asetuksen muutosehdotuksista

Taimikon ja nuoren metsän hoidon tuen määrä (8 §)

Ehdotettu taimikon ja nuoren metsän hoidon tuki olisi 20 € korkeampi, kun kohteelle on jätetty keskimääräistä enemmän lehtipuuta. Jos kohteella ylläpidetään suurempaa lehtipuusekoitusta koko kiertoajan, arvioitu tulonmenetys on huomattavasti ehdotettua tukea suurempi.

Kokeiluhankkeiden tukiehdot

Taimikon ja nuoren metsän hoitokäsittelyn jälkeinen lehtipuun osuus (7 a §)

Lehtipuumetsiköiksi perustetuissa taimikoissa tukiehdot täyttyvät helposti, mutta karuimmilla kasvupaikoilla ehtojen saavuttaminen voi olla haastavaa. Tukiehtojen mukaan metsänomistajan on ilmoitettava vaaditun lehtipuuosuuden täyttävä pinta-ala kuvioittain. Pinta-alaosuus on tulkinnanvarainen ja työläs määritettävä. Selkeämpää voisi olla lehtipuuosuuden arviointi koko kuvion tasolla.

Suojavyöhyke (30 b §)

Esitetty tuki todennäköisesti lisää suojavyöhykkeiden määrää.

Ennallistettava suo (30 d §)

Esitetty tuki todennäköisesti lisää ennallistettavien soiden määrää.

Lehdon luonnonhoidon kohde (30 f §)

Esitetty tuki todennäköisesti parantaa uhanalaisten lajien tilannetta lehdoissa.

Kokeiluhankkeiden valintaperusteet

Suojavyöhykkeen jättäminen (30 c § ja liite 1)

Valintaperusteet ovat selkeät.

Suon ennallistaminen (30 e § ja liite 2)

Valintaperusteet ovat selkeät. Ennallistamiseen osallistuvien tilojen määrä pisteytysperusteena voi johtaa eroihin alueiden välillä alueen keskimääräisen tilakoon takia.

Lehdon luonnonhoito (30 g § ja liite 3 ja 4)

Valintaperusteet ovat selkeät, mutta liitteen 3 termiä 'jalopuut' ei ole määritelty.

Kokeiluhankkeiden tuloksen saavuttamisen pisteytys

Suon ennallistaminen (30 h § ja liite 5)

Kriteeri 'Vesien johtamisen onnistuminen aiotulta alueelta: ei/osittain/kyllä' on epäselvä ja epätäsmällinen. Lisäksi liitteen 5 taulukon alla on selite kuolleen puun määrästä, vaikka se ei ole arviointikriteeri ko. taulukossa.

Lehdon luonnonhoito (30 h § ja liite 6)

Valintaperusteet ovat selkeät, mutta termiä 'haitallinen vieraslaji' ei määritellä. Sillä tarkoitettaneen Suomen vieraslajilaissa ja -asetuksessa mainittuja lajeja.

Asetuksen vaikutukset

Miten arvioitte asetuksen pääasiallisia vaikutuksia (luku 4)?

Kokeilun lyhyt kesto vaikeuttaa luotettavien johtopäätösten tekoa.

Muut huomiot

Muita huomioita

-

Kommentit maa- ja metsätalousministeriön asetuksen muutosehdotuksista

Hakemuksella ilmoitettavat tiedot (2 §, 3 §, 4 §, 5 §, 6 §)

-

Toteuttamissuunnitelma (7 §, 13 a §, 13 b §)

-

Toteutusilmoituksella ilmoitettavat tiedot (14 §, 15 §, 21 a-d §)

-

Muut huomiot

Muita huomioita

-

Mäkinen Harri
Luonnonvarakeskus - Metsänhoito/Luonnonvarat

Asia: VN/35738/2024

Lausuntopyyntö metsätalouden kannustejärjestelmän muuttamista koskevista laki- ja asetuseronnoksista

Kommentit hallituksen esityksen muutosehdotuksista

Yleinen lausuntonne kokeiluhankkeiden tuista

Maanmittauslaitos kiittää mahdollisuudesta lausua maa- ja metsätalousministeriön lausuntopyyntöön metsätalouden

kannustejärjestelmän muuttamisesta annetuista laki- ja asetuseronnoksista.

Maanmittauslaitos esittää asiassa seuraavaa.

Maanmittauslaitos lausuu, etteivät laki- ja asetuseronnokset liity Maanmittauslaitoksen lakisäateiseen toimintaan, jolloin asiasta lausutaan hyvin yleispiirteisesti.

Muu palautteenne seuraavista asioista

Taimikon ja nuoren metsän hoito (13 §)

Maanmittauslaitos ei lausu tässä yhteydessä siitä, että tuen saannin kriteerinä ovat lehtipuut ao. kohteella.

Suojavyöhykkeen jättäminen (23 b §)

Merkittävän luontoarvon jättäminen tai vesiensuojelullisesti erityisen herkän alueen kriteerit tuen saannin kannalta vaikuttavat hyväksyttäviltä kriteereiltä. Samoin tuen alueellisuus lienee perusteltua.

Suon ennallistaminen (23 c §)

Suon ennallistamisen suojelulliset kriteerit vaikuttavat kannatettavilta.

Lehdon luonnonhoito (23 d §)

Lehdon luonnonhoidon sisällyttäminen lakiin vaikuttaa asianmukaiselta. Kuten soiden ennallistamisessa, myös tässä yhteistyö maanomistajan ja suojelun asiantuntijasektorin kesken on oltava toimivaa.

Tarjouskilpailumenettelyn toimivuus (11 a §, 25 a-d §)

Sääntely hankintamenettelystä tässä yhteydessä on ilmeisen perusteltua ja välttämätöntä. Tarjouskilpailumenettely ei saisi sisältää kuin oikeudenmukaisessa hankintamenettelyssä tarvittavan sääntelyn ja ohjeistuksen.

Hoito- ja kunnossapitovelvoite (40 §)

Sääntely hoito- ja kunnossapitovelvoitteen toteuttamiseksi ja varmistamiseksi vaikuttaa tarpeelliselta, kun lisäksi otetaan huomioon se, että yhteisistä varoista myönnetyn tuen käyttö hoitovelvoitteineen on allokoitava siihen kohteeseen, johon se on myönnetty. Tästä on seurauksena jonkin verran ns. byrokratiaa asiaa maanomistajan näkökulmasta tarkastellen.

Muut muutokset (lakiehdotus 5 §, 8 §, 10 §, 16 a §, 23 a §, 33 §, 35 §, 46 §)

Rahoituksen myöntäminen vähämerkityksellisenä tukena edistää sääntelyn tavoitetta (ks. kohta 4.1).

Esityksen vaikutukset

Miten arvioitte esityksen vaikutuksia (HE-luonnoksen perusteluiden luku 4.2)?

Erityisesti kohdassa 4.2.4 esitetyt vaikutukset metsänomistajiin ovat tässä merkityksellisiä, paitsi yksityistalouksien, myös kansantalouden kannalta. EU:n ennallistamisasetus tuli kesällä 2024 voimaan, ja nyt on kysymys metsätalouteen vahvasti tukeutuvan valtion sopeuttamisesta yleiseurooppalaisella tasolla laadittuun sääntelyyn, jossa Suomen erityisolosuhteet eivät olleet säätämisvaiheessa ratkaisevia.

Muilta osin Maanmittauslaitos ei lausu.

Muut huomiot

Muita huomioita

-

Kommentit valtioneuvoston asetuksen muutosehdotuksista

Taimikon ja nuoren metsän hoidon tuen määrä (8 §)

-

Kokeiluhankkeiden tukiehdot

Taimikon ja nuoren metsän hoitokäsittelyn jälkeinen lehtipuun osuus (7 a §)

-

Suojavyöhyke (30 b §)

-

Ennallistettava suo (30 d §)

-

Lehdon luonnonhoidon kohde (30 f §)

-

Kokeiluhankkeiden valintaperusteet

Suojavyöhykkeen jättäminen (30 c § ja liite 1)

-

Suon ennallistaminen (30 e § ja liite 2)

-

Lehdon luonnonhoito (30 g § ja liite 3 ja 4)

-

Kokeiluhankkeiden tuloksen saavuttamisen pisteytys

Suon ennallistaminen (30 h § ja liite 5)

-

Lehdon luonnonhoito (30 h § ja liite 6)

-

Asetuksen vaikutukset

Miten arvioitte asetuksen pääasiallisia vaikutuksia (luku 4)?

-

Muut huomiot

Muita huomioita

-

Kommentit maa- ja metsätalousministeriön asetuksen muutosehdotuksista

Hakemuksella ilmoitettavat tiedot (2 §, 3 §, 4 §, 5 §, 6 §)

-

Toteuttamissuunnitelma (7 §, 13 a §, 13 b §)

-

Toteutusilmoituksella ilmoitettavat tiedot (14 §, 15 §, 21 a-d §)

-

Muut huomiot

Muita huomioita

-

Mikkonen Soile
Maanmittauslaitos - Maanmittausneuvos Markku Markkula ja
vastuualuepäällikkö Kristiina Virmajoki

Asia: VN/35738/2024

Lausuntopyyntö metsätalouden kannustejärjestelmän muuttamista koskevista laki- ja asetuserinnoksista

Kommentit hallituksen esityksen muutosehdotuksista

Yleinen lausuntonne kokeiluhankkeiden tuista

Metsäkeskus pitää kannatettavina esitysluonnoksen tavoitteita, jotka liittyvät metsätalouden kestävyuden parantamiseen, sekä uusien tukimallien kokeilemisestä näiden tavoitteiden edistämiseksi. Onnistuessaan kokeilu voisi lisätä monipuolistaa luonnonhoidon toimintamalleja, lisätä näihin tarkoituksiin tarjottavien tukien kysyntää sekä tuoda alalle uusia toimijoita.

Luonnonhoidon tulosperusteisen kokeiluhankkeiden niin kuin muidenkin luonnonhoidon toimien on oltava houkuttelevia maanomistajille sekä toimenpiteitä suunnitteleville ja toteuttaville toimijoille. Esitysluonnoksen perusteluissa todetaan, että elinympäristöjen ennallistamisen työmäärien lisäämiseksi on tarpeen kokeilla uusia keinoja. Luonnoksessa kuitenkin arvioidaan hyvin vähän sitä, mitkä piirteet nykyisessä tukijärjestelmässä vaikeuttavat ennallistamisen ja muiden luonnonhoidon toimenpiteiden merkittävää lisääntymistä. Esimerkiksi metsätalouden määrääkaiseen kannustejärjestelmään sisältyvä suometsän hoidon tuki ei ole toistaiseksi juurikaan herättänyt kiinnostusta.

Soiden ja virtavesien ennallistamisen ja niiden tilan parantamisen vaikutukset ympäristöön tunnustetaan maanomistajien keskuudessa yleisesti ja tästä syystä lähtökohta niihin liittyvien toimenpiteiden lisäämiseksi on hyvä. Hiilensidonnasta ja ympäristön monimuotoisuuden lisääminen ovat asioina abstraktimpia, minkä vuoksi neuvontatyön tarve on niiden kohdalla todennäköisesti suurempi.

Muu palautteenne seuraavista asioista

Taimikon ja nuoren metsän hoito (13 §)

Taimikon ja nuoren metsän hoidon tuella pyritään parantamaan kohteiden metsänhoidollista tilaa sekä lisäämään puuston kasvua ja hiilen sitoutumista puustoon. Lehtipuu määrän lisääminen on osin ristiriidassa näiden tavoitteiden kanssa. Huonolaatuisten taimikoiden ja niistä kehittyvien epätasaisten lehtipuuvaltaisten puustojen tuotos ja hiilensidontakyky on heikompi kuin vastaavan

kasvupaikan täystiheissä havupuumetsiköissä. Taimikon ja nuoren metsän hoidon tuen muodostama kokonaisuus ja se, mitä tuella oikeastaan pyritään edistämään, ovat vaikeasti hahmottuvia.

Lehtipuusuuden lisäämisen sijasta perustellumpaa voisi olla tukea puulajien kirjon suunnitelmallista monipuolistamista. Kohteilla on jo nykyisin runsaasti koivua ja pelkästään sen osuuden lisäämisellä tuskin saavutetaan merkittäviä monimuotoisuushyötyjä. Puulajien monimuotoisuuteen tulisi kiinnittää huomiota jo taimikon perustamistoimenpiteitä tehtäessä.

Ehdotetussa muodossaan tuella voidaan epäsuorasti palkita maanomistajia, jotka eivät ole juurikaan panostaneet puuston uudistamiseen. Joissakin tilanteissa voi syntyä myös ristiriitaa sen suhteen, että tuettavien toimenpiteiden tulee olla metsäalan hyvän ammattikäytännön mukaisia

Hoitotyössä jätettävän lehtipuun määrää ei suurimmalta osin pystytä arvioimaan aineistopohjaisesti. Hakemusten käsittely ja muu tukeen liittyvä valvonta Metsäkeskuksessa vaatiikin todennäköisesti maastotyötä. Jotta lehtipuuston osuus kohteen kokonaispuustosta pystytään määrittämään tilastollisesti luotettavasti, on maastossa mitattava paljon koealoja. Tämä lisää taimikon ja nuoren metsän hoidon hakemusten ja toteutusilmoitusten käsittelyn kustannuksia Metsäkeskuksessa.

Suojavyöhykkeen jättäminen (23 b §)

Tuen myöntäminen suojavyöhykkeen jättämiseen tapahtuu hankehakuun yhdistetyssä tarjouskilpailumenettelyssä. Suojavyöhykkeen jättäminen liittyy alueella tehtävään uudistushakkuuseen. Kun hankehakuja voi olla enintään kaksi vuodessa, pitäisi suunnitellun hakkuun olla tiedossa jo noin vuotta ennen sen tekemistä. On epävarmaa, miten tuen hakeminen suojavyöhykkeen jättämiseen saadaan ehdotetussa muodossaan sopimaan käytännön puunkorjuun rytmiin.

Jos alueet, joilla suojavyöhykkeen jättämiseen voidaan myöntää tukea, määritellään esitysluonnoksen mukaisesti ympäristöhallinnon virtavesien lohikalakanta-tietoaaineiston perusteella, pystytään toimenpiteet ja tukien hakeminen niille kohdentamaan helposti. Hallinnon tehokkuuden näkökulmasta kohteiden keskinäinen vertailu hankehakumenettelyssä tulisi voida tehdä aineistopohjaisesti. Esityksessä hakemuksella on esitettävä mm. tiedot kuolleen puun määrästä ja luontoarvojen kuvaus, joiden näkyminen tai selvittäminen aineistopohjaisesti on epävarmaa. Kohteiden hoito- ja kunnossapitovelvollisuuden valvonta voidaan hyvin toteuttaa aineistopohjaisesti.

Suon ennallistaminen (23 c §)

Esityksessä on todettu, että soiden tuen myöntämisen edellytyksenä olisi, että suoluontotyyppi ei ole ennallistamisasetuksen 3 artiklan 4 kohdan tarkoittamassa hyvässä tilassa. Ennallistaminen ei siten koskisi soita, jotka kykenevät ylläpitämään itseään ja tarjoamaan monipuolisia hyötyjä ihmisille ja muulle luonnolle. Vesipuitedirektiivin toimeenpanon yhteydessä vesistöt luokiteltiin ekologisen tilan perusteella hyviin ja hoidettaviin kohteisiin. Soiden ennallistamiskohteiden arvioinnissa on käytettävissä GTK:n kattava suotyyppien paikkatietoaineisto mutta se ei sisällä arviota yksittäisen suon tilasta. Ennallistamisasetuksen arvio kohteen hyvästä tilasta joudutaan siten arvioimaan tukien myöntämisen yhteydessä erikseen kunkin hankkeen osalta. Olisi tarpeellista, että ennallistettavan

suon hyvän tilan arviointiin olisi käytettävissä yhtenäiset kriteerit kun kokeiluhankkeiden toimeenpano alkaa.

Lehdon luonnonhoito (23 d §)

Lehtojen luonnonhoidon valintakriteerien voi vaatia maastokäyntiä mm. lähteisyyden, luhtaisuuden ja lettoisuuden sekä jalojen puiden määrän ja puuston rakenteen osalta. Tämä lisää hankkeiden hallintokustannuksia.

Tarjouskilpailumenettelyn toimivuus (11 a §, 25 a-d §)

Luonnonhoidon töiden kustannukset rinnastuvat yleensä metsähoidon tai maanrakennuksen kustannuksiin. Toimenpiteiden hinnoittelussa käytetään alan yleisiä aikaa ja työsuoritteeseen sidottuja taksoja. Koska kustannukset muodostuvat kohteella tehtävien töiden perusteella, hankehaussa ja tarjouskilpailussa kohteille haettava tuen määrä tuskin poikkeaa merkittävästi saman tyyppisten kohteiden välillä. Tulosperusteinen tuki, jonka saaminen on sidottu aikaansaatuihin luonnonarvoihin, on tuen hakijan kannalta hankala, kun aikaansaatu lopputulos ei riipu niinkään toimenpiteistä, vaan kohteen ominaisuuksista. Toimenpiteiden suunnittelijoiden olisikin pystyttävä ennalta arvioimaan lopputulosta, kun harkitaan, ryhdytäänkö toimenpiteitä suunnittelemaan hankehakua varten.

Hoito- ja kunnossapitovelvoite (40 §)

-

Muut muutokset (lakiehdotus 5 §, 8 §, 10 §, 16 a §, 23 a §, 33 §, 35 §, 46 §)

Ehdotetuissa työmuodoissa tarvitaan uudenlaista paikkatietoa kohteiden sijainnista ja erilaisista rakennepiirteistä. Osa tiedoista pystytään todennäköisesti tuottamaan nykyisistä aineistoista ja tiedoista, mutta kokonaisuutena tarkastellen luotettavia ja käyttökelpoisia aineistoja tukien hallinnointiin ja valvontaan ei ole riittävästi. Maastotyön tarve tulee todennäköisesti lisääntymään. Esimerkiksi erilaisten lehtokohteiden sijainnin kartoittamisen hoitotoimenpiteiden suunnittelun, rahoituksen suuntaamisen ja toimenpiteiden tuloksellisuuden arvioinnin pohjaksi voidaan arvioida edellyttävän paljon maastotyötä.

Toimenpiteiden suunnittelua ja Metsäkeskuksessa tehtävää hallintotyötä varten tarvitaan niitä tukevia välineitä samaan tapaan kuin ne, mitä suometsän hoidon ja luonnonhoidon vesiensuojelutoimenpiteitä varten on toteutettu. Muuten sekä toimenpiteiden kustannukset että hallinnolliset kustannukset Metsäkeskuksessa nousevat suuriksi. Kohteiden ja niillä tehtävien toimenpiteiden arvioiminen on ylipäänsä haastavaa. Metsäkeskukseen tarvitaan uuden tyyppistä osaamista ehdotettujen säännösten toimeenpanoon.

Tulosperusteisten tukien myöntämiseen sisältyy paljon vertailua ja harkintaa. Tästä syystä hakemusten käsittelyä ei pystytä automatisoimaan, mikä on ristiriidassa hallinnon keventämistavoitteiden ja Metsäkeskukseen kohdistuvien säästöjen kanssa.

Esityksen vaikutukset

Miten arvioitte esityksen vaikutuksia (HE-luonnoksen perusteluiden luku 4.2)?

-

Muut huomiot

Muita huomioita

-

Kommentit valtioneuvoston asetuksen muutosehdotuksista

Taimikon ja nuoren metsän hoidon tuen määrä (8 §)

-

Kokeiluhankkeiden tukiehdot

Taimikon ja nuoren metsän hoitokäsittelyn jälkeinen lehtipuun osuus (7 a §)

-

Suojavyöhyke (30 b §)

-

Ennallistettava suo (30 d §)

-

Lehdon luonnonhoidon kohde (30 f §)

-

Kokeiluhankkeiden valintaperusteet

Suojavyöhykkeen jättäminen (30 c § ja liite 1)

-

Suon ennallistaminen (30 e § ja liite 2)

-

Lehdon luonnonhoito (30 g § ja liite 3 ja 4)

-

Kokeiluhankkeiden tuloksen saavuttamisen pisteytys

Suon ennallistaminen (30 h § ja liite 5)

-

-

Asetuksen vaikutukset

Miten arvioitte asetuksen pääasiallisia vaikutuksia (luku 4)?

-

Muut huomiot

Muita huomioita

-

Kommentit maa- ja metsätalousministeriön asetuksen muutosehdotuksista

Hakemuksella ilmoitettavat tiedot (2 §, 3 §, 4 §, 5 §, 6 §)

Ehdotetussa asetuksen 4 §:n 2 momentissa vaikuttaa olevan virhe. Luonnoksen mukaan taimikon hoidon tukea koskevassa hakemuksessa on ilmoitettava arvioidun alkamis- ja päättymisajankohdan sijaan tehdyn hoitotyön alkamis- ja päättymisajankohta. Tarkoitus on ilmeisesti säätää taimikon ja nuoren metsän hoidon tukea koskevan hakemuksen sisällöstä.

Toteuttamissuunnitelma (7 §, 13 a §, 13 b §)

-

Toteutusilmoituksella ilmoitettavat tiedot (14 §, 15 §, 21 a-d §)

Asetusluonnoksen 14 §:n 4 momentin mukaan siinä lueteltujen töiden viimeiseen toteutusilmoitukseen on liitettävä ilmoitus hankkeen päättymisestä. Kuitenkin metsätalouden määräaikaaisesta kannustejärjestelmästä annetun lain 10 §:n 1 momentin mukaan toteutusilmoitus on tehtävä kyseisten töiden ja suometsän hoitosuunnitelman loppuunsaattamisesta. Toteutusilmoitus on siis tehtävä, kun laissa luetellut työt tai suometsän hoitosuunnitelman tekeminen on saatu valmiiksi.

Useammassa erässä maksettava tuki maksetaan valtionavustuslain 12 §:n 1 momentin mukaisesti sen jälkeen, kun tuen käytöstä on esitetty Metsäkeskukselle hyväksyttävä selvitys. Kun suunnitellut työt on saatettu loppuun, valtionavustuslaissa tarkoitettu selvitys sisältyy toteutusilmoitukseen. Tätä ennen tehtävät ns. välimaksatukset perustuvat muuhun töiden etenemistä ja syntyneitä kustannuksia koskevaan selvitykseen, johon ei sisälly kaikkia toteutusilmoituksessa esitettäviä tietoja. Asetusluonnoksen tekstissä oleva sana ”viimeiseen” voitaisiin jättää pois tarpeettomana ja todeta ainoastaan, että toteutusilmoitukseen on liitettävä ilmoitus hankkeen päättymisestä.

Asetusluonnoksen 21 d §:n 1 momentin mukaan tuloksen saavuttamista koskevaan ilmoitukseen on merkittävä tuensaajan tilinumero. Luonnoksessa ei ole asetuksen mainintaa tuen maksamisesta muulle kuin tuensaajalle ja tässä yhteydessä ilmoitettavista tiedoista, josta säädetään toteutusilmoitusta koskevassa asetuksen 14 §:n 2 momentissa. Tuki voidaan kuitenkin maksaa myös muulle taholle kuin alkuperäiselle tuensaajalle silloin, kun Metsäkeskus on tehnyt metsätalouden määräaikaaisesta kannustejärjestelmästä annetun lain 41 §:n 3 momentissa säädetyn päätöksen

tukeen liittyvien velvollisuuksien siirtämisestä alueen uudelle omistajalle tai haltijalle.
Maksunsaajana voi olla myös esimerkiksi alkuperäisen tuensaajan perillinen, jolle kohde on siirtynyt tuensaajan kuoltua.

Muut huomiot

Muita huomioita

-

Rakemaa Anna
Suomen metsäkeskus - metsäjohtaja, johtajan sijainen

Asia: VN/35738/2024

Lausuntopyyntö metsätalouden kannustejärjestelmän muuttamista koskevista laki- ja asetuserinnoksista

Kommentit hallituksen esityksen muutosehdotuksista

Yleinen lausuntonne kokeiluhankkeiden tuista

Tulosperusteiset tuet ovat metsätalouden tukiin käytettävissä olevan rahoituksen näkökulmasta kustannustehokas tapa saavuttaa tavoiteltavia tuloksia. Se antaa tuen saajalle vapaat kädet käyttää mahdollisimman kustannustehokkaita toimia ohjaten samalla rahoitusta tavoiteltavien tulosten kannalta potentiaalisimpiin kohteisiin. Tulosperusteisten tukien varjopuolena on kuitenkin tuen käyttöönoton myötä lankeavat kustannukset. Tulosperusteiset tuet edellyttävät metsäkeskukselta merkittäviä investointeja tietojärjestelmiin, lisäävät tarkastusten työmäärää ja ajankäyttöä sekä edellyttävät tiedotusta, koulutusta ja neuvontaa metsänomistajille.

Yllä mainitut asiat huomioiden Sahateollisuus ry korostaa huolehtimaan siitä, että kokeiluhankkeilla ei vaikuteta negatiivisesti metsäkeskuksen kyvykkyyteen ylläpitää jo olemassa olevan Metka-järjestelmän toimintoja tai niiden rahoitusta. Erityisesti taimikon ja nuoren metsän hoidossa lehtipuuosuuden kasvattamiselle maksettavalle korotukselle olisi osoitettava selkeä lisärahoitus, jotta nykyistä perustuen tasoa ja samalla tuen kannustavuutta ei olisi tarpeen heikentää

Muu palautteenne seuraavista asioista

Taimikon ja nuoren metsän hoito (13 §)

Taimikon ja nuorenmetsänhoidon yhteydessä lehtipuuosuuden säästäminen on vähitellen käytäntöön vakiintunut tärkeä ilmastomuutokseen sopeutumista sekä luonnon monimuotoisuutta edistävä toimi. Se lisää käsittelyalueen metsän monimuotoisuutta sekä ilmastoresilienssiä, mutta voi myös vähentää puuston tulevaisuuden tuottopotentiaalia.

Erityisesti kuusikoissa lehtipuuston osuuden lisääminen lisää nuorenmetsän tuhoalttiutta hirvituhoriskin noustessa. Lisäksi erityisesti monimuotoisuudelle tärkeän harvinaisten lehtipuiden osuuden lisääminen vähentää jalostukseen käytettävän puuston kasvua laskien näin puuston taloudellista tuottoa.

Nyt esitetty menettely alentaisi perinteistä nuorenmetsänhoidon tukea 20 euroa hehtaarilla. Puuttuva 20 euroa tukeen saataisiin jättämällä riittävä lehtipuuosuus nuorenmetsänhoidon yhteydessä. Sahateollisuus ry:n näkökulmasta menettely ei ota huomioon metsänomistajalle syntyvää tuottopotentiaalin alenemaa. Menettely ei näkemyksemme mukaan ole myöskään riittävän kannustava.

Sahateollisuus ry ehdottaa, että nuorenmetsänhoidon 200 euron korvaus tulisi pitää lehtipuuston lisäämisen kanssa erillisenä kokonaisuutena saman tyylisesti, kuin pienpuunkeruun tuki. Korvaus voi olla ehdotettu 20 euroa hehtaarilla, mutta sen tulee olla lisäinen 200 euron tuen päälle.

Suojavyöhykkeen jättäminen (23 b §)

Suojavyöhykkeiden jättäminen vesiensuojelullisesti erityisen herkällä alueella tai merkittävän luontoarvon läheisyydessä on tehokas keino edistää monimuotoisuudelle arvokkaan kohteen pienilmaston säilymistä.

Sahateollisuus ry kiinnittää huomiota kohtaan, jossa hakkuita ei saisi aloittaa ennen kuin metsäkeskus on hyväksynyt hakemuksen ja toteuttamissuunnitelman. Tämän tulisi koskea metsänkäyttöilmoituksen osalta vain niitä kuvioita, joilla suojavyöhykkeitä on tarkoitus säästää. Lisäksi pilotissa tulee selvittää, mikä on realistinen metsäkeskuksen käsittelyaika kyseisten tukihakemusten käsittelyyn, jotta tukihakemus ei turhaan pitkitä tai hankaloita suojavyöhykkeen ulkopuolisten alueiden korjuuta.

Suon ennallistaminen (23 c §)

Suomen on edistettävä soiden ennallistamista saavuttaakseen ennallistamisasetuksen asettamat tavoitteet. Tämän vuoksi on tärkeää aloittaa ajoissa metsänomistajille suunnattujen kannustinmallien kehittäminen.

Tuen saamisen ehtona on, että ennallistettavalla alueella esiintyy ennallistamisasetuksen liitteessä 1 mainittu luontotyyppi, joka ei ole hyvässä tilassa. Toteutusta kuitenkin vaikeuttaa se, ettei näiden luontotyyppien esiintymisestä tai tilasta ole riittävää tietoa, mikä tekee kohteiden tunnistamisesta metsänomistajille haastavaa.

Luontotyyppien ja hyvän tilan määrittely on tarkoitus tarkentaa ennallistamissuunnitelman laadinnan yhteydessä erityisesti Natura 2000 -verkoston ulkopuolisilla alueilla, mutta tällä hetkellä

tiedot ovat puutteellisia. Jotta kannustejärjestelmän pilotointi olisi tarkoituksenmukaista, on olennaista laatia selkeä ja käytännössä toimiva ohjeistus, jonka avulla tukikelpoiset kohteet voidaan tunnistaa.

Lehdon luonnonhoito (23 d §)

Lehtojen ennallistaminen on myös yksi ennallistamisasetuksen edellyttämistä toimista Suomelle. Tuen saamisen ehtona on, että ennallistettavalla alueella esiintyy ennallistamisasetuksen liitteessä 1 mainittu luontotyyppi, joka ei ole hyvässä tilassa ja jonka tila kehittyy ilman hoitoa huonommaksi. Myös lehtojen osalta toteutusta vaikeuttaa se, ettei näiden luontotyyppien esiintymisestä tai tilasta ole riittävää tietoa, mikä tekee kohteiden tunnistamisesta metsänomistajille haastavaa.

Sahateollisuuden näkemyksen mukaan vaatimus osoittaa lehdon tilan kehittyvän huonompaan suuntaan ilman hoitoa on ongelmallinen. Jos pahasti kuusettuneen lehdon huono tila on tunnistettu, niin miten voidaan arvioida, kehittyykö tila vielä siitäkin huonompaan suuntaan ilman hoitoa ja millä aikaperspektiivillä? Ensiarvoisen tärkeää olisi kohdistaa toimia ennallistamisasetuksen liitteessä 1 mainittuihin luontotyypeihin, jotka selkeästi ovat hoidon tarpeessa.

Tarjouskilpailumenettelyn toimivuus (11 a §, 25 a-d §)

Tarjouskilpailun kustannustehokkuus on hyvä, jos tarjolla olevien kohteiden määrän on suuri ja kohteilta saatavat pohjatiedot, sekä toimenpidesuunnitelmat ovat keskenään hyvin vertailukelpoiset. Tämä tekee tuettavien kohteiden valinnasta jouhevaa ja tuettavista kohteista kustannustehokkaita.

Toisaalta tarjouskilpailun kohteiden alhainen määrä ja vaikea vertailukelpoisuus voivat aiheuttaa päinvastaisia vaikutuksia. Heikko vertailukelpoisuus voi olla arvioinnissa hyvin aikaa vievää ja pienestä tarjonnasta lopulta tuettavaksi valittavilta kohteilta saatavat tulokset voivat olla kustannustehottomia.

Pilotista saatavat kokemukset ovat ensiarvoisen tärkeä analysoida tarkasti. Olennaista on myös tarkastella kesken jääneiden sekä epäonnistuneiden hankkeiden määrää ja syitä. Metsänomistajille tarjottavat selkeät ohjeistukset ovat isossa roolissa monimutkaisen tarjouskilpailun ymmärtämisessä.

Hoito- ja kunnossapitovelvoite (40 §)

-

Muut muutokset (lakiehdotus 5 §, 8 §, 10 §, 16 a §, 23 a §, 33 §, 35 §, 46 §)

-

Esityksen vaikutukset

Miten arvioitte esityksen vaikutuksia (HE-luonnoksen perusteluiden luku 4.2)?

-

Muut huomiot

Muita huomioita

-

Kommentit valtioneuvoston asetuksen muutosehdotuksista

Taimikon ja nuoren metsän hoidon tuen määrä (8 §)

Esitetty menettely alentaisi perinteistä nuorenmetsänhoidon tukea 20 euroa hehtaarilla. Puuttuva 20 euroa tukeen saataisiin jättämällä riittävä lehtipuuosuus nuorenmetsänhoidon yhteydessä.

Sahateollisuus ry:n näkökulmasta menettely ei ota huomioon metsänomistajalle syntyvää tuottopotentiaalin alenemaa. Menettely ei näkemyksemme mukaan ole myöskään riittävän kannustava.

Sahateollisuus ry ehdottaa, että nuorenmetsänhoidon 200 euron korvaus tulisi pitää lehtipuuston kanssa erillisenä kokonaisuutena saman tyylisesti, kuin pienpuunkeruun tuki. Korvaus voi olla ehdotettu 20 euroa hehtaarilla, mutta sen tulee olla lisäinen 200 euron tuen päälle.

Kokeiluhankkeiden tukiehdot

Taimikon ja nuoren metsän hoitokäsittelyn jälkeinen lehtipuun osuus (7 a §)

Ravinteikkaammille alueille esitetty 30 % lehtipuuosuus voi aiheuttaa jo haasteita kasvatettavan pääpuulajin terveyden osalta. Erityisesti, jos säästetty lehtipuu nuoremassa taimikossa on kasvatettavan puulajin kanssa saman mittaista. Lehtipuusto kasvaa havupuita merkittävästi nopeammin. Yksi tapa vähentää kasvatettavan puuston kasvutappioita voisi olla vaatimus keskittää osa lehtipuista metkan tukiehtoihin sopiviin suojatiheiköihin.

Suojavyöhyke (30 b §)

Sahateollisuus ry:n näkökulmasta on hyvä, että suojavyöhykkeet kohdistetaan vesiensuojelullisesti erityisen herkille ja arvokkaille kohteille.

Ennallistettava suo (30 d §)

Kahden hehtaarin minimipinta-ala on toisaalta ymmärrettävä, mutta voi jättää tuen ulkopuolelle monimuotoisuuden kannalta hyvinkin merkittäviä kohteita alueilla, joissa laajempia soita on vähän.

Ratkaisuna voisi ehkä toimia alueelliset minimipinta-alat. Länsi-Suomessa ennallistettavan suon minimipinta-ala olisi luonnollisesti muuta Suomea korkeampi.

Lehdon luonnonhoidon kohde (30 f §)

Lehdon luonnonhoitokohteen 0,5 hehtaarin minimipinta-ala on kannatettava.

Kokeiluhankkeiden valintaperusteet

Suojavyöhykkeen jättäminen (30 c § ja liite 1)

Suojavyöhykkeen valintaperusteen pisteytyksessä käytetyt määreet sisältävät suojavyöhykkeen monimuotoisuuden ja pienilmaston sekä veden laadun säilymisen kannalta olennaisia tekijöitä. Metsänomistajan tosin on vaikea vaikuttaa suojavyöhykkeen yläpuolisen alueen vesistön kuormitukseen. Optimaalisessa tilanteessa useampi metsänomistaja olisi mukana saman monimuotoiseksi tiedettävän virtaveden tilan parantamisessa. Suojavyöhykkeen ulottumisessa yhtenäisesti naapuritilan alueelle on hyvä huomioida myös Metso-suojelukohteet. Suojavyöhykkeellä sijaitsevat ikivanhat sekä lähes umpeen kasvaneet ojat tuskin aiheuttavat merkittävää haittaa ravinnekuormituksen osalta?

Suon ennallistaminen (30 e § ja liite 2)

Ennallistamiseen osallistuvien tilojen lukumäärä saa liian suuren painoarvon, jos ennallistamistoimien vaikutusalueen osuus koko pinta-alasta on myös jo omana maks. 4 pisteen kategoriana. Nähdäksemme olennaisimmat tekijät ovat suon ominaispiirteet sekä suon ennallistamistoimien vaikutusalueen osuus koko pinta-alasta.

Lehdon luonnonhoito (30 g § ja liite 3 ja 4)

Lehtojen luonnonhoidon valintaperusteet vaikuttavat hyvin ohjaavan toimenpiteitä monimuotoisiin lehtoihin.

Kokeiluhankkeiden tuloksen saavuttamisen pisteytys

Suon ennallistaminen (30 h § ja liite 5)

Suon ennallistamisen onnistumiseen vaaditaan neljä pistettä kuudesta. Käytännössä suon ennallistamista ei tulkita onnistuneeksi, jos veden johtaminen alueelle on onnistunut suunnitelman mukaisesti ja suokasvillisuus on sitä myöden palautunut osittain alueelle, mutta tukituissa ojissa esiintyy oikovirtauksia. Onnistumiseen vaadittavaa pistemäärää olisi hyvä laskea joko kolmeen pisteeseen tai lisätä tukittujen ojien vuotamattomuuteen 1 pisteen arvoiseksi tilanne, jossa oikovirtauksia esiintyy, mutta ne eivät vaikuta merkittävästi suon ennallistumiseen.

Lehdon luonnonhoito (30 h § ja liite 6)

Onnistuneeseen luonnonhoitoon vaadittava viisi pistettä seitsemästä on korkea. Yleinen haaste lehdoissa on erityisesti alempien kerrosten kuusettuminen. Luonnonhoidossa varjostava kuusikko poistetaan, mutta kerroksellisuuden palautuminen voi kestää todennäköisesti tarkastelujaksoa kauemmin. Lehtolajisto palautuu onnistuneessa hoidossa nopeasti. Lahopuun määrän kasvaminen yli 5 kuutiometriä hehtaarilla voi olla lyhyen tarkastelujakson aikana erityisesti luontaisiin menetelmin haastavaa. Lisäksi tiestön / asutuksen lähistöllä vieraslajien leviäminen lehtoon voi olla

haastavaa kokonaan estää. Neljä pistettä seitsemästä voisi olla yllä mainitut asiat huomioden kohtuullinen vaatimus lehtojen luonnonhoidon onnistumisesta.

Asetuksen vaikutukset

Miten arvioitte asetuksen pääasiallisia vaikutuksia (luku 4)?

-

Muut huomiot

Muita huomioita

-

Kommentit maa- ja metsätalousministeriön asetuksen muutosehdotuksista

Hakemuksella ilmoitettavat tiedot (2 §, 3 §, 4 §, 5 §, 6 §)

Hakemuksella ilmoitettavat tiedot ovat hankkeiden pisteytyksen kannalta olennaisia tietoja. Voitaneen kuitenkin sanoa, että tietojen tuottaminen voi olla metsänomistajalle erityisen haastavaa. Perinteisistä puustotiedoista pidemmälle menevät tiedot alkavat vaatia jo merkittävää tietämystä puustotietojen mittauksesta sekä arvokkaiden elinympäristöjen tunnistamisesta.

Monet metsänomistajat tukeutuvat perinteisissä Metka hakemuksissa vahvasti puuta ostaviin yrityksiin ja metsänhoitoyhdistyksiin. Lisäksi yksityiset metsäpalveluyrittäjät tarjoavat monipuolista palvelua maksua vastaan. Lehtojen luonnonhoidon, suojakaistojen sekä soiden ennallistamisen osalta vaadittavien tietojen keräämisen ulkoistaminen voi olla tulla metsänomistajalle kalliiksi, etenkin jos hakemus ei lopulta menekään tarjouskilpailussa läpi.

Pilotin kokemukset ovat ilmoitettavien tietojen onnistumisen osalta isossa roolissa. Ei olisi hullumpi idea haastatella tuettavaksi valikoituneiden hankkeiden hakijoita ja kerätä heiltä tuntemuksia vaadittavien tietojen keräämisestä. Myös ilmoitettujen tietojen tarkkuutta olisi hyvä testata.

Toteuttamissuunnitelma (7 §, 13 a §, 13 b §)

-

Toteutusilmoituksella ilmoitettavat tiedot (14 §, 15 §, 21 a-d §)

-

Muut huomiot

Muita huomioita

-

Rajajärvi Jimi
Sahateollisuus ry

Asia: VN/35738/2024

Lausuntopyyntö metsätalouden kannustejärjestelmän muuttamista koskevista laki- ja asetuserinnoksista

Kommentit hallituksen esityksen muutosehdotuksista

Yleinen lausuntonne kokeiluhankkeiden tuista

Suomen Tieyhdistys ry kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa.

Ehdotuksessa on kyse muista työlajeista kuin metsäteiden rakentamisesta tai perusparantamisesta. Tieyhdistyksen näkökulmasta myös metsäteiden avustamisen vaatimuksia ja menettelyä voitaisiin edistää lieventävin muutoksin ja esimerkiksi tiekuntien kautta kulkeva avustus olisi omiaan lisäämään metsäteiden kunnossapitoa.

Esitetyillä muutoksilla ei Tieyhdistyksen käsityksen mukaan ole vaikutusta metsätieverkon ylläpitoon. Näin ollen Suomen Tieyhdistyksellä ei ole asiassa enempää lausuttavaa.

Muu palautteenne seuraavista asioista

Taimikon ja nuoren metsän hoito (13 §)

-

Suojavyöhykkeen jättäminen (23 b §)

-

Suon ennallistaminen (23 c §)

-

Lehdon luonnonhoito (23 d §)

-

Tarjouskilpailumenettelyn toimivuus (11 a §, 25 a-d §)

-

Hoito- ja kunnossapitovelvoite (40 §)

-

Muut muutokset (lakiehdotus 5 §, 8 §, 10 §, 16 a §, 23 a §, 33 §, 35 §, 46 §)

-

Esityksen vaikutukset

Miten arvioitte esityksen vaikutuksia (HE-luonnoksen perusteluiden luku 4.2)?

-

Muut huomiot

Muita huomioita

-

Kommentit valtioneuvoston asetuksen muutosehdotuksista

Taimikon ja nuoren metsän hoidon tuen määrä (8 §)

-

Kokeiluhankkeiden tukiehdot

Taimikon ja nuoren metsän hoitokäsittelyn jälkeinen lehtipuun osuus (7 a §)

-

Suojavyöhyke (30 b §)

-

Ennallistettava suo (30 d §)

-

Lehdon luonnonhoidon kohde (30 f §)

-

Kokeiluhankkeiden valintaperusteet

Suojavyöhykkeen jättäminen (30 c § ja liite 1)

-

Suon ennallistaminen (30 e § ja liite 2)

-

Lehdon luonnonhoito (30 g § ja liite 3 ja 4)

-

Kokeiluhankkeiden tuloksen saavuttamisen pisteytys

Suon ennallistaminen (30 h § ja liite 5)

-

Lehdon luonnonhoito (30 h § ja liite 6)

-

Asetuksen vaikutukset

Miten arvioitte asetuksen pääasiallisia vaikutuksia (luku 4)?

-

Muut huomiot

Muita huomioita

-

Kommentit maa- ja metsätalousministeriön asetuksen muutosehdotuksista

Hakemuksella ilmoitettavat tiedot (2 §, 3 §, 4 §, 5 §, 6 §)

-

Toteuttamissuunnitelma (7 §, 13 a §, 13 b §)

-

Toteutusilmoituksella ilmoitettavat tiedot (14 §, 15 §, 21 a-d §)

-

Muut huomiot

Muita huomioita

-

Asia: VN/35738/2024

Lausuntopyyntö metsätalouden kannustejärjestelmän muuttamista koskevista laki- ja asetuserinnoksista

Kommentit hallituksen esityksen muutosehdotuksista

Yleinen lausuntonne kokeiluhankkeiden tuista

Koneyrittäjien lausunto/ vtj Simo Jaakkola:

Koneyrittäjät toteaa, että hallituksen esitysluonnoksen lähtökohdat ovat kannatettavat ja valittujen pilotoitavien työlajien tavoitteet perusteltuja. Metsätalouden uusien tukimallien pilotointi on hyödyllistä, koska pilotoinnin avulla saadaan varmasti tärkeää tietoa metsätalouden seuraavan kannustejärjestelmän valmisteluun. Tieto ja kokemukset ovat hyödyllisiä pilotoitien onnistuessa, mutta myös silloin, jos pilotoinnit eivät kannusta maanomistajia tai toimijoita suunnitellulla tavalla. Tukimallien tulisi olla riittävän yksinkertaisia, jotta ne olisivat houkuttelevia ja siten ohjaisivat toimintaa.

Koneyrittäjät pitää erityisen tärkeänä, että esitetyt pilotoitavat työlajit tukevat ennallistamisasetuksen toimeenpanoa. Ennallistamisasetuksen toimeenpano on valtava ponnistus, joka tulee toteuttaa siten, että toimeenpano edistää suomalaista elinkeinorakennetta. Pilotoitavat työlajit ovat tässä mielessä hyvin valittuja.

Koneyrittäjät korostaa, että vaikka metsätalouden uusien tukimallien kehittäminen ja pilotointi on tärkeää, ensisijaisesti tulisi varmistaa nykyisen Metka-järjestelmän toimivuus. Nykyisen tukimallin hakemukset ja toteutusilmoitukset tulee pystyä käsittelemään nopealla aikataululla ja päätökset sekä maksatus tekemään ilman ylimääristä viivettä. Pilotoitien toteutus ja niiden vaatimien järjestelmien valmistelu Suomen metsäkeskuksessa ei saa heikentää tai hidastaa nykyisen tukijärjestelmän hallintoa ja toteutusta. Lisäksi pilotointi tulisi voida tehdä mahdollisimman pitkälle ilman kalliita ja resursseja kuluttavia tietojärjestelmämuutoksia. Valmistelutekstissä mainitaan tietojärjestelmämuutoksia tarvittavan sekä metsäkeskuksessa että toimijoiden järjestelmiin. Jos ei ole varmuutta tulosperusteisten tukimallien jatkuvuudesta, niin epäilemme toimijoiden halua lähteä tekemään tietojärjestelmämuutoksia vain kokeillakseen uudenlaisen tukijärjestelmän toimivuutta. Tämäkin seikka puoltasi sitä, että pilotointi pyrittäisiin tekemään ilman suuria kustannuksia aiheuttavia tietojärjestelmämuutoksia.

Muu palautteenne seuraavista asioista

Taimikon ja nuoren metsän hoito (13 §)

Koneyrittäjien lausunto/ vtj Simo Jaakkola:

Koneyrittäjät katsoo, että esitetty malli taimikon ja nuoren metsän hoidon tueksi on rakenteeltaan perusteltu, mutta asetuksessa esitettävät tukitasot johtavat todennäköisesti oikea-aikaisen taimikonhoidon vähenemiseen nykyiseen verrattuna. Tämä ei ole metsäpolitiikan tavoitteiden mukaista eikä kansantalouden näkökulmasta järkevää. Perusteluissa mainitaan lehtipuuosuuden kasvattamisen insentiiviksi korkeampi tukitaso. Mutta on kikkailua rakentaa se niin, että aiempaa tukitasoa alennetaan ja lehtipuuosuutta nostamalla saavutetaan aiempi tukitaso. Lisäksi tukitaso lehtipuuosuuden kasvattamiseksi on 20 e/ha korkeampi, jos lehtipuuosuus täyttää ehdot. Perustelutekstissäkin todetaan lehtipuuosuuden kasvattamisen alentavan tulevaisuuden tulojen nettonykyarvoa neljästäkymmenestä jopa yli tuhanteen euroon hehtaarilta kasvupaikasta riippuen. Jos asiaa katsoo taloudelliselta kannalta, niin tukitasossa ei ole kannustetta nostaa lehtipuuosuutta.

Suojavyöhykkeen jättäminen (23 b §)

Koneyrittäjien lausunto/ vtj Simo Jaakkola:

Esitysluonnoksessa todetaan, että tukea suojavyöhykkeen jättämiselle on haettava ennen toimenpiteiden aloittamista ja toimenpiteet saadaan aloittaa vasta sen jälkeen, kun metsäkeskus on hyväksynyt hakemuksen ja toteuttamissuunnitelman. Koneyrittäjät toteaa, että jotta hakkuiden ajoitukseen ei tule tarpeettomia viiveitä, olisi syytä jättää suojavyöhykkeet hankehaun ulkopuolelle. Järkevintä olisi muodostaa tuelle selkeät kriteerit ja myöntää tuki ehdot täyttäviin kohteisiin. Tukea saisi kalenterivuoden aikana ne kohteet, joihin määrärahat riittävät. Hakemukset arvioidaan hakujärjestyksessä. Ja kyseinen prosessi tulee viedä läpi nopeasti.

Jos suojavyöhykkeen jättäminen pidetään hankehaun piirissä, niin ehdot vaikuttavat siltä, että maanomistajalle on kannattavampaa jättää lyhyt suojavyöhyke kuin pitkä suojavyöhyke. Jos esimerkiksi jätetään 100 m pitkä ja 40 m leveä suojavyöhyke 100 m³/ha puustomäärällä, niin 50 €:n kuutiohinnalla tulonmenetys olisi 2000 euroa. Hyvityspisteitä tulee tällaisesta 2, jolloin vertailuluku olisi 1000. Vastaavasti 301 m:n suojavyöhyke 40 metrin levyisenä olisi 1,2 ha ja tulonmenetys edellisin ehdoin olisi 6000 e. Hyvityspisteitä saisi esityksen mukaan silloin 3, jolloin vertailuluku olisi 2000. Lyhyt suojakaista kannattaisi hakea 3900 euron hintaisena, koska silloinkin vertailuluku olisi alle 2000 ja se voitaisi pidemmän suojakaistan. Hyvityspistetaulukko pitäisi arvioida uudelleen, jotta enemmästä suojakaistasta saisi suhteessa paremman hyvityksen. Se kait on tavoitteena. Lisäksi hakkuiden aloittamisen rajoittamisesta potentiaalisen suojavyöhykkeen ulkopuolella ei tulisi säätää, vaan se on jätettävä maanomistajan harkintaan.

Suon ennallistaminen (23 c §)

Koneyrittäjien lausunto/ vtj Simo Jaakkola:

Esityksen 23 c §:n toisen momentin ensimmäisen kohdan mukaan tuen myöntämisen edellytyksenä on, että hoidettavalla kohteella on ennallistamisasetuksen liitteessä 1 mainittu luontotyyppi, joka ei ole mainitun asetuksen 3 artiklan 4 kohdan tarkoittamassa hyvässä tilassa. Koneyrittäjät katsoo, että direktiiviluontotyypit ja niiden tilaluokitukset eivät ole erityisen laajasti tiedossa maanomistajien tai metsäalan toimijoiden keskuudessa. Siten metsäkeskuksen tulee esityksen toteutuessa antaa tarvittaessa maanomistajille ja toimijoilla neuvontaa edellä mainittuihin luontotyyppihin liittyen. Esitys tarkoittaa samalla sitä, että koska direktiiviluontotyypeistä on heikosti paikkatietoa, metsäkeskuksen tulee tehdä itsenäisesti tulkintaa direktiiviluontotyyppihin liittyen. Yleisesti ottaen Koneyrittäjät näkee tämän tarkoituksenmukaisena metsäisten luontotyyppien osalta.

Lehdon luonnonhoito (23 d §)

Koneyrittäjien lausunto/ vtj Simo Jaakkola:

Esityksen 23 d §:n toisen momentin ensimmäisen kohdan mukaan tuen myöntämisen edellytyksenä on, että hoidettavalla kohteella on ennallistamisasetuksen liitteessä 1 mainittu luontotyyppi, joka on lehto ja joka ei ole mainitun asetuksen 3 artiklan 4 kohdan tarkoittamassa hyvässä tilassa. Koneyrittäjät katsoo, että direktiiviluontotyypit ja niiden tilaluokitukset eivät ole erityisen laajasti tiedossa maanomistajien tai metsäalan toimijoiden keskuudessa. Siten metsäkeskuksen tulee esityksen toteutuessa antaa tarvittaessa maanomistajille ja toimijoilla neuvontaa edellä mainittuihin luontotyyppihin liittyen. Esitys tarkoittaa samalla sitä, että koska direktiiviluontotyypeistä on heikosti paikkatietoa, metsäkeskuksen tulee tehdä itsenäisesti tulkintaa direktiiviluontotyyppihin liittyen. Yleisesti ottaen Koneyrittäjät näkee tämän tarkoituksenmukaisena metsäisten luontotyyppien osalta.

Tarjouskilpailumenettelyn toimivuus (11 a §, 25 a-d §)

Koneyrittäjien lausunto/ vtj Simo Jaakkola:

Tarjouskilpailumenettely sopinee soiden ennallistamishankkeisiin sekä lehtojen luonnonhoitohankkeisiin, mutta ei niinkään suojakaistojen leventämisen tukemiseen. Suojakaistat liittyvät uudistushakkuihin ja siten ne ovat kytköksissä lähes varmuudella merkittäviin puukauppakohteisiin. Puukauppoja tehdään markkinavetoisesti. Täten puukauppakohteeseen liittyvä suojakaista merkittävän virtavesikohteen äärellä vaikeuttaa taikka hidastaa puukaupantekoa, jos suojakaistan osalta pitää odottaa kilpailutusta/hankehakua. Kaiken lisäksi hankehaussa voi jäädä häviölle, jolloin voi mennä ohi niin puukauppa kuin tukikin.

Hoito- ja kunnossapitovelvoite (40 §)

Koneyrittäjien lausunto/ vtj Simo Jaakkola:

Koneyrittäjät näkee ongelmallisena, että esitysluonnoksessa ei ole käsitelty ennallistamisasetuksen heikentämättömyysvelvoitetta tai sen suhdetta toteutettaviin pilotteihin. Mikäli soiden ennallistamisella tai lehtojen hoidolla direktiiviluontotyyppi saadaan ei hyvästä tilasta hyvään tilaan, muodostuuko kyseisille kohteille ennallistamisasetuksen kautta rajoitteita, joita esitysluonnoksessa ei tuoda esille? Koneyrittäjät katsoo, että tätä olisi tärkeä selkeyttää jatkovalmisteluissa.

Muut muutokset (lakiehdotus 5 §, 8 §, 10 §, 16 a §, 23 a §, 33 §, 35 §, 46 §)

-

Esityksen vaikutukset

Miten arvioitte esityksen vaikutuksia (HE-luonnoksen perusteluiden luku 4.2)?

Koneyrittäjien lausunto/ vtj Simo Jaakkola:

Hallituksen esityksessä on arvioitu tarvittaviksi tietojärjestelmäkustannuksiksi 530 000–600 000 euroa, joka on Koneyrittäjien näkemyksen mukaan merkittävän paljon. Hallituksen esityksen luonnoksessa lisäksi arvioidaan pilotoinnin hallinnoinnista aiheutuvia kustannuksia. Hallinnoinnin kustannukset ja tietojärjestelmäinvestoinnin yhteensä aiheuttaisivat 930 000–1 000 000 euron kustannukset, joka olisi suhteellisen paljon, jos kokeiluihin yhteensä käytettäisiin luonnoksessa esitetty kolme miljoonaa euroa. Lisäksi tiedotukseen, koulutukseen ja neuvontaan arvioidaan tarvittavan 150 000 euroa vuosina 2026 ja 2027. Koneyrittäjät toteaa, että jatkovalmistelussa tulisi löytää keinoja, joilla pilotoinnin tehokkuutta ja valtion rahan käytön ohjautumista varsinaiseen tekemiseen voitaisiin edistää.

Koneyrittäjät katsoo, että lehtipuuosuuden kasvattamisen ympäristövaikutukset ja vaikutukset metsänomistajiin on arvioitu hallituksen esitysluonnoksessa hyvin varovaisesti. Tarkastelussa viitataan vain hoito- ja kunnossapitovelvoitteen ajanjaksoon, vaikka tavoitteena lienee pitempiaikainen vaikutus. Koneyrittäjät katsoo, että vaikutus olisi myös todellisuudessa pitempiaikainen. Toisaalta lehtipuuosuuden lisääminen lisäänee metsien resilienssiä, joka voi aikaansaada myös taloudellisia hyötyjä.

Koneyrittäjät esittää, että esitysluonnoksessa oleva maininta ” Luonnonvarakeskus on arvioinut, että suoluontotyyppejä olisi ennallistettava vuoteen 2030 mennessä noin 532 000 hehtaaria” tulisi poistaa. Kyseinen Luonnonvarakeskuksen arviointi perustui ennallistamisasetuksen luonnoksiin, eikä hyväksyttyyn ennallistamisasetukseen. Kansallinen ennallistamissuunnitelma on vasta valmisteilla, eikä EU-lainsäädännön edellyttämästä tarpeesta ole vielä olemassa hyvää arviota.

Koneyrittäjät arvioi, että vastoin esitysluonnosta, pilottihankkeilla ei olisi käytännössä vaikutusta syrjäisten maaseutualueiden työllisyyteen. Koneyritykset työllistävät näillä alueilla nykyisin tuhansia suomalaisia, mutta esityksen toteutuminen ei juurikaan muuttaisi tilannetta suuntaan tai toiseen.

Muut huomiot

Muita huomioita

-

Kommentit valtioneuvoston asetuksen muutosehdotuksista

Taimikon ja nuoren metsän hoidon tuen määrä (8 §)

Koneyrittäjät katsoo, että lehtipuuosuuden kasvattamisen tulisi olla kannustavaa suhteessa taimikon ja nuoren metsän hoidon tuen nykytasoon. Siten varmistettaisiin, että oikea-aikaisen taimikonhoidon työmäärät eivät laskisi nykytasoon verrattaessa. Esitys on, että tuen ehdot kokonaisuutena heikkenevät.

Kokeiluhankkeiden tukiehdot

Taimikon ja nuoren metsän hoitokäsittelyn jälkeinen lehtipuun osuus (7 a §)

-

Suojavyöhyke (30 b §)

-

Ennallistettava suo (30 d §)

-

Lehdon luonnonhoidon kohde (30 f §)

-

Kokeiluhankkeiden valintaperusteet

Suojavyöhykkeen jättäminen (30 c § ja liite 1)

Ehdot vaikuttavat siltä, että maanomistajalle on kannattavampaa jättää lyhyt suojavyöhyke kuin pitkä suojavyöhyke. Jos esimerkiksi jätetään 100 m pitkä ja 40 m leveä suojavyöhyke 100 m³/ha puustomäärällä, niin 50 €:n kuutio hinnalla tulonmenetys olisi 2000 euroa. Hyvityspisteitä tulee tällaisesta 2, jolloin vertailuluku olisi 1000. Vastaavasti 301 m:n suojavyöhyke 40 metrin levyisenä olisi 1,2 ha ja tulonmenetys edellisin ehdoin olisi 6000 e. Hyvityspisteitä saisi esityksen mukaan silloin 3, jolloin vertailuluku olisi 2000. Lyhyt suojakaista kannattaisi hakea 3900 euron hintaisena, koska silloinkin vertailuluku olisi alle 2000 ja se voittaisi pidemmän suojakaistan. Hyvityspistetaulukko pitäisi arvioida uudelleen, jotta isommasta suojakaistasta saisi suhteessa paremman hyvityksen. Se kait kuitenkin on esityksen tavoitteena.

Suon ennallistaminen (30 e § ja liite 2)

-

Lehdon luonnonhoito (30 g § ja liite 3 ja 4)

-

Kokeiluhankkeiden tuloksen saavuttamisen pisteytys

Suon ennallistaminen (30 h § ja liite 5)

-

Lehdon luonnonhoito (30 h § ja liite 6)

-

Asetuksen vaikutukset

Miten arvioitte asetuksen pääasiallisia vaikutuksia (luku 4)?

-

Muut huomiot

Muita huomioita

-

Kommentit maa- ja metsätalousministeriön asetuksen muutosehdotuksista

Hakemuksella ilmoitettavat tiedot (2 §, 3 §, 4 §, 5 §, 6 §)

Koneyrittäjät toteaa, että 6 §:ssä lehtojen ja soiden ennallistamisen hakemuksen ennakkotiedoissa pitäisi ennemmin puhua hakijan arviosta koskien direktiiviluontotyyppiä tai sen tilaa.

Toteuttamissuunnitelmasta (7 §, 13 a §, 13 b §) ja toteutusilmoituksella ilmoitettavista tiedoista (14 §, 15 §, 21 a-d §) ei ole lausuttavaa.

Toteuttamissuunnitelma (7 §, 13 a §, 13 b §)

-

Toteutusilmoituksella ilmoitettavat tiedot (14 §, 15 §, 21 a-d §)

-

Muut huomiot

Muita huomioita

-

Simo Jaakkola
Koneyrittäjät ry:n varatoimitusjohtaja

Asia: VN/35738/2024

Lausuntopyyntö metsätalouden kannustejärjestelmän muuttamista koskevista laki- ja asetuseronnoksista

Kommentit hallituksen esityksen muutosehdotuksista

Yleinen lausuntonne kokeiluhankkeiden tuista

Metsän jatkuvan kasvatuksen yhdistys Silva ry. esittää pyydettyä lausunto seuraavaa.

Lakiehdotus on pääpiirteissään huolellisesti laadittu perusteluineen lukuun ottamatta taimikon ja nuoren metsän hoitoa koskevaa osaa. Esitykset valtion tukien kohdentamisesta yksityismaiden suojavyöhykkeiden jättämiseen, soiden ennallistamiseen ja lehtojen luonnonhoitoon ovat erittäin suositeltavia samoin kuin toimenpiteiden kustannustehokkuuden parantaminen hankkeiden kilpailutuksen kautta.

Muu palautteenne seuraavista asioista

Taimikon ja nuoren metsän hoito (13 §)

Lehtipuiden osuuden lisääminen havupuuvaltaisissa metsissä on tärkeää ekologiselta kannalta, mutta jaksollisen kasvatuksen hoitotoimenpiteiden tukemisesta olisi vähitellen päästävä kokonaan irti seuraavista syistä:

1. Jaksollinen kasvatust on useiden tutkimusten perusteella koko kiertoaika huomioiden kannattavaa.
2. Avohakkuilla on merkittävä negatiivinen vaikutus Suomen ilmastotoimien ja luonnon monimuotoisuuden kannalta.
3. Taimikon ja nuoren metsän hoito vähentää aina merkittävästi lehtipuun osuutta havupuutaimikoissa, koska se kohdistuu voittopuolisesti lehtipuun poistoon. Samalla se heikentää luonnon monimuotoisuutta.
4. Kehitettävästä puustosta tulee parasta laatua vasta tiheydellä 6 000–10 000 kpl/ha vähintään 5-6 metrin valtapituusvaiheeseen asti. Myös aines- ja energiapuun tuotos lisääntyy huomattavasti ensiharvennukseen asti verrattuna 1 600–2 500 kpl/ha tiheyteen (Metsäntutkimuslaitoksen tiedonantoja 135).

5. Taimikoiden kasvattaminen tiheänä lisää tuntuvasti paitsi puuston myös maaperän biomassaa eli hiilinielua ja -varastoa, mikä on tärkeä ilmastotoimi.
6. Maaperän hiilivaraston lisääminen juuriston biomassalla suurentaa merkittävästi myös sieni- ja muuta biomassaa, mikä parantaa maaperän ravinnevaroja ja kasvupaikan puuntuotosta kestävästi. Samansuuntainen vaikutus on myös lehtikarikkeella.
7. Lehtipuiden osuuden lisääminen havupuuvaltaisissa taimikoissa on tärkeää ilmastomuutoksen edetessä, koska se parantaa metsiköiden resilienssiä. Erityisesti kuusi näyttää sopeutuvan huonosti ilmastomuutoksen seurannaisvaikutuksiin. Sen vuoksi lehtipuuosuuden lisäys ei vähennä puuntuotosta, vaan vaikutus tulee olemaan päinvastainen.
8. Metsänhoidon käytännön muuttaminen sekametsiä suosivaksi tulee tehdä ennen kaikkea koulutuksella ja informaatiovaikuttamisella.

Suojavyöhykkeen jättäminen (23 b §)

Tuen myöntäminen kokeiluhankkeessa vain kolmeen maakuntaan on rajallisten resurssien kannalta peruteltua. Silti kokeilua tulisi laajentaa käsittämään kaikki lajisuojelun kannalta erityisen herkäät virtavedet, ennen kaikkea raakkupurot ja -joet. Oletettavasti se ei nosta tuen tarvetta merkittävästi, mutta olisi erittäin tärkeää uhanalaisten lajien suojelun kannalta.

Suon ennallistaminen (23 c §)

Tuen myöntämisen edellytykset on hyvin perusteltu. Myös tuloksen arvioinnin perusteet kohdentuvat oikein.

Lehdon luonnonhoito (23 d §)

Tuen myöntämisen edellytykset ovat hyvin perusteltu. Tuloksen arvioinnissa kannattaisi painottaa erityisesti muutoksen määrää verrattuna lähtötilanteeseen

Tarjouskilpailumenettelyn toimivuus (11 a §, 25 a-d §)

Hankehaun yhdistäminen tarjouskilpailuun parantaa toiminnan kustannustehokkuutta ja kohdentaa tuen parhaille kohteille. Tuen hakeminen kahdessa vaiheessa on hyvä hakijoiden kannalta, koska silloin vähennetään tarpeetonta työtä tuen ulkopuolelle jääviltä hankkeilta. Kiinnostusta hankehakuun parantaa se, että hankkeessa mahdollisesti syntyviä tuloja ei vähennetä tuen määrästä. Tuen määrän porrastaminen tuloksellisuuden mukaan parantaa kustannustehokkuutta ja kannustaa toimijaa työn viimeistelyyn. Lehtokohteiden valintaperusteissa tulisi painottaa vielä enemmän hoitotarvetta, sen kiireellisyyttä ja toimenpiteiden tuloksellisuutta.

Hoito- ja kunnossapitovelvoite (40 §)

Hoito- ja kunnossapitovelvollisuus on perusteltua tuloksellisuuden varmistamiseksi ja velvoiteaika on varsin kohtuullinen muutosten hitauden vuoksi.

Muut muutokset (lakiehdotus 5 §, 8 §, 10 §, 16 a §, 23 a §, 33 §, 35 §, 46 §)

Muista muutoksista ei kommentoitavaa.

Esityksen vaikutukset

Miten arvioitte esityksen vaikutuksia (HE-luonnoksen perusteluiden luku 4.2)?

On arvioitavissa, että tuki tulee lisäämään luonnon monimuotoisuutta soilla ja lehdoissa sekä estämään sen heikkenemistä joissakin arvokkaissa virtavesissä. Myös ilmastotoimien kannalta tuella on merkitystä. Todellisuudessa tukea tarvittaisiin paljon enemmän varsinkin soiden ennallistamiseen. Hankkeella on myönteisiä työllisyysvaikutuksia etenkin konetöiden osalta soiden ennallistamisessa. Taimikonhoitotöitä tehdään jo nykyisin huomattavasti ulkomaisten urakointiryhmien avulla ja sen työn osuus tulee lisääntymään.

Muut huomiot

Muita huomioita

-

Kommentit valtioneuvoston asetuksen muutosehdotuksista

Taimikon ja nuoren metsän hoidon tuen määrä (8 §)

-

Kokeiluhankkeiden tukiehdot

Taimikon ja nuoren metsän hoitokäsittelyn jälkeinen lehtipuun osuus (7 a §)

Vaatus lehtipuiden osuudesta käsittelyn jälkeen tulisi olla korkeampi taimikoissa ja nuorissa metsissä, koska lehtipuiden osuuden lisäyksellä saadaan nostetuksi runkolukua puuston laadun ja tuotoksen parantamiseksi. Myös harvennetut lehtipuustoiset taimikot ovat erittäin herkkiä hirvituhoille, jotka voivat kohdentua jopa 5–6-metrisiin koivuihin. Tiheyden lisäys vähentää tuhoriskiä. Lehtipuusuudessa tulisi olla mukana kaikkia kasvupaikalla luontaisia lehtipuulajeja monimuotoisuuden kannalta. Myös vaatimus suojatiheiköistä olisi tarpeen. Niiden tulisi olla kooltaan vähintään yksi aari, ja niitä tulisi olla ainakin kolme hehtaarilla.

Suojavyöhyke (30 b §)

Kohtaan ”Suojavyöhykkeellä turvattavista luontoarvoista arvioidaan ympäristöhallinnon virtavesien lohikalakantaa koskevan tietoaineiston perusteella” tulisi lisätä vielä raakkujen ja vuollejokisimpukoiden esiintyminen. Viimeksi mainittu on myös mainittu EU:n luontodirektiivin liitteessä IV (a), joka tarkoittaa, että lajin yksilöt ovat EU:ssa tiukasti suojeltuja myös muualla kuin suojelualueilla.

Ennallistettava suo (30 d §)

Ei kommentoitavaa

Lehdon luonnonhoidon kohde (30 f §)

Ei kommentoitavaa

Kokeiluhankkeiden valintaperusteet

Suojavyöhykkeen jättäminen (30 c § ja liite 1)

Luontoarvoihin tulee lisätä virtavedessä suojeltavien lajien painotus, kuten raakku ja vuollejokisimpukka.

Suon ennallistaminen (30 e § ja liite 2)

Ei kommentoitavaa

Lehdon luonnonhoito (30 g § ja liite 3 ja 4)

Valintaperusteissa tulisi painottaa kiireellisyyden lisäksi toimenpiteiden vaikuttavuutta. Esimerkiksi tasarakenteinen puusto voi olla suhteellisen helppo muuttaa erirakenteiseksi ja samalla tuottaa lahoppuustoa. Jo valmiiksi hyvin erirakenteinen ja lahoppuuta sisältävä puusto ei välttämättä hyödy kovinkaan paljon hoitotoimista.

Kokeiluhankkeiden tuloksen saavuttamisen pisteytys

Suon ennallistaminen (30 h § ja liite 5)

Ei kommentoitavaa

Lehdon luonnonhoito (30 h § ja liite 6)

Pistemäärä 4 olisi riittävä, koska kehitys hyvään suuntaan on saatu käyntiin. Luontainen dynamiikka vie sitten tavoitteeseen.

Asetuksen vaikutukset

Miten arvioitte asetuksen pääasiallisia vaikutuksia (luku 4)?

On arvioitavissa, että tuki tulee lisäämään luonnon monimuotoisuutta soilla ja lehdoissa sekä estämään sen heikkenemistä joissakin arvokkaissa virtavesissä. Myös ilmastotoimien kannalta tuella on merkitystä. Todellisuudessa tukea tarvittaisiin paljon enemmän varsinkin soiden ennallistamiseen. Hankkeella on myönteisiä työllisyysvaikutuksia etenkin konetöiden osalta soiden ennallistamisessa. Taimikonhoitotöitä tehdään jo nykyisin huomattavasti ulkomaisten urakointiryhmien avulla ja ulkomaisen työn osuus tulee lisääntymään. Taloudelliset vaikutukset ovat vähäiset valtion budjetissa varsinkin, jos taimikonhoidon tuet vähenevät. Työllisyyden paraneminen lisää verotuloja ja vähentää työttömyysavustuksia.

Muut huomiot

Muita huomioita

Ei kommentoitavaa

Kommentit maa- ja metsätalousministeriön asetuksen muutosehdotuksista

Hakemuksella ilmoitettavat tiedot (2 §, 3 §, 4 §, 5 §, 6 §)

Tiedot ovat riittäviä.

Toteuttamissuunnitelma (7 §, 13 a §, 13 b §)

Tiedot ovat riittäviä.

Toteutusilmoituksella ilmoitettavat tiedot (14 §, 15 §, 21 a-d §)

Tiedot ovat riittäviä.

Muut huomiot

Muita huomioita

Ei muita huomioita.

Norokorpi Yrjö

Metsän jatkuvan kasvatuksen yhdistys Silva ry - Silva ryn hallituksen jäsen

Asia: VN/35738/2024

Lausuntopyyntö metsätalouden kannustejärjestelmän muuttamista koskevista laki- ja asetuseräluonnoksista

Kommentit hallituksen esityksen muutosehdotuksista

Yleinen lausuntonne kokeiluhankkeiden tuista

Metsäteollisuus ry pitää hyvänä asiana, että luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja luonnonhoitoon kokeillaan uudenlaisia tukimalleja, joiden tavoitteena on parantaa julkisen rahoituksen vaikuttavuutta ja kustannustehokkuutta.

Samaan aikaan on kuitenkin huolehdittava, että nykyisen Metka-kannustejärjestelmän toimeenpano ei vaarannu. Metsäkeskuksella tulee olla riittävä osaaminen ja resurssit sekä nykyisen Metka-kannustejärjestelmän toimeenpanoon, että pilotoinnin toteutukseen.

Metsäteollisuus ry kiinnittää huomiota pilotoinnin hyvin lyhyeen aikatauluun, joka haastaa niin metsäalan toimijoita, metsänomistajia kuin metsähallintoa. Pilotointiaika on maksimissaan 1 v 8 kk ja osalla työlajeista tätäkin lyhempi. Pilotoinnit tarvitsevat viestintää, neuvontaa, koulutusta, uusia tietojärjestelmiä sekä osaavia käytännön toteuttajia. Jos kokemuksia ei saada pilotointiaikana, ei sen toimivuudesta voida tehdä arvioita. Riskinä on heikko pilotointi yhdistettynä nykyisen Metka-kannustejärjestelmän toimeenpanon heikentymiseen.

Metsäteollisuus ry kiinnittää myös huomiota siihen, että nykyinen Metka-kannustejärjestelmä on ollut voimassa vasta vuodesta 2024 lähtien, eikä sen toimeenpanossa ole päästy vielä täyteen vauhtiin. Erityisesti luonnon hoidon edistäminen on käynnistynyt hitaasti. Maa- ja metsätalousministeriön tulisikin aktiivisesti etsiä ratkaisuja, joilla nykyistä Metka-kannustejärjestelmää voidaan muuttaa toimivampaan suuntaan.

Metsäteollisuus ry peräänkuuluttaa selkeitä ja yksinkertaisia toimintamalleja niin hallinnollisesti kuin käytännön toteutuksessa, jotta vaikuttavuus ja kustannustehokkuus toteutuvat luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa kaikkien sitä edistävien tahojen osalta.

Muu palautteenne seuraavista asioista

Taimikon ja nuoren metsän hoito (13 §)

Metsäteollisuus ry pitää lähtökohtaisesti tärkeänä tavoitteena lisätä seka- ja lehtipuustoisuutta metsissä. Nyt esitetyssä muodossa taimikon- ja nuoren metsän hoidon tukea vähennettäisiin kuitenkin 200 eurosta 180 euroon, mikäli lehtipuusekoitusta ei jätetä tukiehtoihin nähden riittävästi. Tukitason laskua ei voi pitää kannustavana.

Taimikon- ja nuoren metsän hoidon tuen ensisijaisena tavoitteena on kannustaa metsänomistajia oikea-aikaiseen metsänhoitoon ja turvata kasvamaan jäävän puuston laatu ja elinvoima. Tämä pitää varmistaa tukijärjestelmässä.

Lehtipuusekoitus vähentää tuotosta, ja tuen tulisikin olla aito kannuste runsaamman lehtipuusekoituksen jättämiseksi. Lisäksi pilotoinnin tarkoituksena on kerätä tietoa ja kokemuksia siitä, kuinka tukea käytetään. Yhteen malliin siirtyminen vuodeksi ei tuottaisi vertailutietoa kahdesta eri toimintamallista. Lisäksi pilotoinnin ei-toivottuna seurauksena saattavat taimikon- ja nuoren metsän hoidon suoritteet vähentyä pilotointivuonna.

Yhtenä ratkaisuna tulisi harkita lehtipuusekoituksen lisäämisen taloudellisen kannusteen kasvattamista siten, että se olisi saatavilla nykyisen tukimuodon vaihtoehtona. Toteutuksen voisi rajata muutamaaan maakuntaan pilotoinnin ajaksi. Tällöin pilotoinnin onnistumisen vertailu monestakin eri näkökulmasta olisi mahdollinen.

Suojavyöhykkeen jättäminen (23 b §)

Pykälän perusteluissa todetaan: ”Koska tuki liittyy uudistushakkuuseen, ei sitä saisi aloittaa ennen kuin Metsäkeskus on hyväksynyt hakemuksen ja toteuttamissuunnitelman”. Mikäli hakemuksia käsitellään vain kahdesti vuodessa, seisauttaisi se useita leimikoita pitkäksi aikaa. Hakkuiden aloittamisen kieltä tulisi koskea vain niitä kuvioita, joihin suojavyöhyke sijoittuu, ja näissäkin tapauksissa hakemuksia tulisi käsitellä keskeytyksettä. Metsänkäyttöilmoituksen muiden kuvioden osalta hakkuiden toteutusta ei tule hidastaa.

Suon ennallistaminen (23 c §)

Kannustejärjestelmän pilotointi mahdollistaa myös valmistautumisen ennallistamisasetuksen toimeenpanoon. Tuen myöntämisen edellytykseksi esitetään, että ennallistettavalla suoalueella on ennallistamisasetuksen liitteessä 1 mainittu luontotyyppi, joka ei ole hyvässä tilassa.

Käytännössä näiden luontotyyppien tunnistaminen ja niiden tilan arviointi ei ole mahdollista, koska tällaista luontotietoa ei ole saatavilla Natura 2000 -alueiden ulkopuolelta. Lisäksi ennallistamissuunnitelman kansallinen ohjausryhmä on linjannut, että luontotyyppien ja hyvän tilan määritelmät tarkennetaan ennallistamissuunnitelman laatimisen yhteydessä Natura 2000 -alueiden ulkopuolella. Jotta pilotoinnissa pystytään etenemään, Metsäkeskuksen tulee laatia selkeä ohje ja kuvaus sekä antaa neuvontaa tukikelpoisista direktiiviluontotyypeistä. Lisäksi Metsäkeskuksella tulee olla mahdollisuus tehdä itsenäisiä linjauksia metsäisistä direktiiviluontotyypeistä ja niiden tilan tulkinnoista.

Lehdon luonnonhoito (23 d §)

Tukikelpoisella lehtokohteella edellytetään olevan ennallistamisasetuksen liitteen luontotyyppi, joka ei ole hyvässä tilassa. Myöskään lehdoista ei ole saatavilla tämänkaltaista luontotietoa. Lisäksi lehtoluontotyyppien ja hyvän tilan määrittely ovat kesken Natura 2000 -alueiden ulkopuolella. Jotta pilotoinnissa pystytään etenemään, Metsäkeskuksen tulee laatia selkeä ohje ja kuvaus sekä antaa neuvontaa tukikelpoisista lehtojen direktiiviluontotyypeistä. Lisäksi Metsäkeskuksella tulee olla mahdollisuus tehdä itsenäisiä linjauksia metsäisistä direktiiviluontotyypeistä ja niiden tilan tulkinnoista.

Tuen myöntämisen edellytyksenä sanotaan olevan, että kohde kehittyy ilman hoitoa huonompaan suuntaan. Kehittymisen arvioiminen voi olla erittäin haastavaa. Hoidon tarpeen arviointi sen sijaan on helpompaa, ja sen tulisi olla varsinaisena tukiehtona.

Pilotointi mahdollistaa valmistautumisen ennallistamissuunnitelman toimeenpanoon, mutta luonnos ei ota kantaa heikentämättömyysvelvoitteeseen osana ennallistamisasetusta. Heikentämättömyysvelvoitteesta ei ole vielä kansallista tulkintaa. Se voisi pahimmillaan tarkoittaa ennallistetun ja hyvässä tilassa olevan kohteen sulkemista käytön ulkopuolelle.

Metsäteollisuus ry katsoo, että luonnon tilaa parantavien toimien ja metsätalouden yhdistämisen tulee olla mahdollista jatkossakin. Mikäli luonnon tilan parantaminen ja hyvän tilan saavuttaminen sulkee pois talouskäytön, vähentää se motivaatiota tehdä luonnon tilaa parantavia toimia. Tämä on erityisen merkityksellistä kohteilla, joissa luonnonhoitoa ja metsätaloutta toteutetaan yhtä aikaa. Näistä meillä on runsaasti esimerkkejä ennallistamisasetuksen alaisissa metsäisissä luontotyypeissä. Metsänomistajilla ja toimijoilla tulee olla varmuus siitä, mitä vaikutuksia tai rajoituksia luonnon tilan parantamisesta voi seurata metsäomaisuuden käytölle.

Tarjouskilpailumenettelyn toimivuus (11 a §, 25 a-d §)

Tarjouskilpailumenettely on vaikeaselkoinen. Etenkään hyväksyttävien hankkeiden määrä ja sen soveltaminen kaksivaiheisessa haussa jää epäselväksi.

Hoito- ja kunnossapitovelvoite (40 §)

-

Muut muutokset (lakiehdotus 5 §, 8 §, 10 §, 16 a §, 23 a §, 33 §, 35 §, 46 §)

-

Esityksen vaikutukset

Miten arvioitte esityksen vaikutuksia (HE-luonnoksen perusteluiden luku 4.2)?

-

Muut huomiot

Muita huomioita

-

Kommentit valtioneuvoston asetuksen muutosehdotuksista

Taimikon ja nuoren metsän hoidon tuen määrä (8 §)

Metsäteollisuus ry pitää lähtökohtaisesti tärkeänä tavoitteena lisätä seka- ja lehtipuustoisuutta metsissä. Nyt esitetyssä muodossa taimikon- ja nuoren metsän hoidon tukea vähennettäisiin 200 eurosta 180 euroon, mikäli lehtipuusekoitusta ei jätetä tukiehtoihin nähden riittävästi. Tätä ei voida pitää kannustimena.

Taimikon- ja nuoren metsän hoidon tuen ensisijaisena tavoitteena on kannustaa metsänomistajia oikea-aikaiseen metsänhoitoon ja turvata kasvamaan jäävän puuston laatu ja elinvoima ja tämä pitää varmistaa tukijärjestelmässä.

Lehtipuusekoitus vähentää tuotosta, ja tuen tulisikin olla aito kannuste runsaamman lehtipuusekoituksen jättämiseksi. Lisäksi pilotoinnin tarkoituksena on kerätä tietoa ja kokemuksia siitä, kuinka tukea käytetään. Yhteen malliin siirtyminen vuodeksi ei tuottaisi vertailutietoa kahdesta eri toimintamallista. Lisäksi pilotoinnin ei-toivottuna seurauksena saattavat taimikon- ja nuoren metsän hoidon suoritteet vähentyä pilotointivuonna.

Yhtenä ratkaisuna tulisi harkita lehtipuusekoituksen lisäämisen taloudellisen kannusteen kasvattamista siten, että se olisi saatavilla nykyisen tukimuodon vaihtoehtona. Toteutuksen voisi

rajata muutamaaan maakuntaan pilotoinnin ajaksi. Tällöin pilotoinnin onnistumisen vertailu monestakin eri näkökulmasta olisi mahdollinen.

Kokeiluhankkeiden tukiehdot

Taimikon ja nuoren metsän hoitokäsittelyn jälkeinen lehtipuun osuus (7 a §)

-

Suojavyöhyke (30 b §)

-

Ennallistettava suo (30 d §)

-

Lehdon luonnonhoidon kohde (30 f §)

-

Kokeiluhankkeiden valintaperusteet

Suojavyöhykkeen jättäminen (30 c § ja liite 1)

-

Suon ennallistaminen (30 e § ja liite 2)

-

Lehdon luonnonhoito (30 g § ja liite 3 ja 4)

-

Kokeiluhankkeiden tuloksen saavuttamisen pisteytys

Suon ennallistaminen (30 h § ja liite 5)

Onnistuneeseen ennallistamistulokseen vaadittava pistemäärä neljä on varsin korkea. Jo pistemäärän kolmen perusteella voitaisiin tulkita, että ennallistamisen tulos on riittävä.

Lehdon luonnonhoito (30 h § ja liite 6)

Onnistuneeseen luonnonhoitoon vaadittava pistemäärä viisi on varsin korkea. Jo pistemäärän neljä perusteella voitaisiin tulkita, että luonnonhoidon tulos on riittävä.

Asetuksen vaikutukset

Miten arvioitte asetuksen pääasiallisia vaikutuksia (luku 4)?

Esityksessä on arvioitu hallinnon tietojärjestelmämuutosten maksavan 530 000–600 000 €, hallinnon maksavan vuosina 2026–2029 375 000 € sekä tiedotuksen, neuvonnan ja edistämisen maksavan vuosina 2026–2027 150 000 €. Yhteensä alle kahden vuoden pilotointiin kuluu varoja hallintoon 1 055 000–1 225 000 €. Kokeiluiden rahoitukseen olisi käytössä noin 3 000 000 €.

Hallinnon osuutta kustannuksista voidaan pitää erittäin suurena. Hallinnointiin kuluu yli neljännes pilotoinnin kokonaiskustannuksista. Lisäksi voidaan todeta, että erityisesti järjestelmäkehityksen kustannukset vaikuttavat korkeilta. Toisaalta taas toimijoiden ja metsänomistajien kouluttamiseen, neuvontaan, direktiiviluontotyyppien tulkintaan ja asian edistämiseen on varattu vaatimaton resurssi. Metsäteollisuus ry:n mielestä kustannuskokonaisuutta on tarkasteltava uudelleen.

On myös huomioitava, että uudet tukimuodot voivat vaatia myös toimijoilta järjestelmäkehitystä, johon ei välttämättä ole resursseja tai halukkuutta pilotoinnin lyhyiden ja jatkon epävarmuuksien takia.

Esityksessä arvioidaan lehtipuusekoituksen ympäristövaikutuksia hyvin varovaisesti. Lehtipuusekoitusta tavoitellaan taimikonhoidossa koko kiertoajalle. Päätelmä siitä, että lehtipuusekoitusta tavoiteltaisiin vain viiden vuoden hoito- ja kunnossapitovelvoitteen ajaksi, on epälooginen.

Muut huomiot

Muita huomioita

-

Kommentit maa- ja metsätalousministeriön asetuksen muutosehdotuksista

Hakemuksella ilmoitettavat tiedot (2 §, 3 §, 4 §, 5 §, 6 §)

-

Toteuttamissuunnitelma (7 §, 13 a §, 13 b §)

-

Toteutusilmoituksella ilmoitettavat tiedot (14 §, 15 §, 21 a-d §)

-

Muut huomiot

Muita huomioita

-

Salmi Mika
Metsäteollisuus ry

Asia: VN/35738/2024

Lausuntopyyntö metsätalouden kannustejärjestelmän muuttamista koskevista laki- ja asetuseräluonnoksista

Kommentit hallituksen esityksen muutosehdotuksista

Yleinen lausuntonne kokeiluhankkeiden tuista

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen luonnonsuojeluyksikkö katsoo, että etenkin ennallistamisasetuksen toimeenpano edellyttää uusia toimia luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi myös talousmetsissä. Kannustejärjestelmä voi olla yksi hyvä vaihtoehto aktivoida metsänomistajia huomioimaan omistustensa luonnonsuojeluarvo. Kannustejärjestelmän käyttöönottoon sisältyy kuitenkin paljon uutta niin maanomistajille kuin myös metsäkeskukselle. Uutena tulee myös mahdollinen kommentointipyyntömenettely Elinvoimakeskukseen tai Lupa- ja valvontavirastoon koskien esim. suojelualueita, luonnonsuojelulain mukaisia rajauspäätöksiä ja valmisteilla olevia Helmi-ohjelman kohteita.

Muu palautteenne seuraavista asioista

Taimikon ja nuoren metsän hoito (13 §)

Taimikon ja nuoren metsän hoito (13 §) : Lehtipuuston suosiminen hyvä asia

Suojavyöhykkeen jättäminen (23 b §)

Suojavyöhykkeen jättäminen (23 b §) Suojavyöhykkeen minimiksi on ehdotettu 30 m, mikä sinänsä on nykytilanteeseen nähden hyvä. Onko metrimäärä kuitenkin riittävä alueilla, joilla esiintyy esim. raakkua. Maksimileveydenkin tulisi olla ehdotettua 50 m leveämpi etenkin alueilla, joilla halutaan turvata uhanalaista lajistoa ja jossa toimenpiteitä eri organisaatioiden toimesta pyritään tekemään valuma-aluelähtöisesti. Jätettävä puusto rantavyöhykkeellä 100 m³ on todella vähän, jos on kyse uudistusikäisestä metsästä. Määrä vaihtelee maantieteellisesti, joten on tarpeen käyttää kasvimaantieteellistä jaottelua.

Suon ennallistaminen (23 c §)

-

Lehdon luonnonhoito (23 d §)

Lehdon luonnonhoito (23 d §) lehtojen hoidossa tulee huomioida pisteytystä nostavalla tavalla myös luonnonsuojelulain luontotyyppien sijainti

Tarjouskilpailumenettelyn toimivuus (11 a §, 25 a-d §)

-

Hoito- ja kunnossapitovelvoite (40 §)

-

Muut muutokset (lakiehdotus 5 §, 8 §, 10 §, 16 a §, 23 a §, 33 §, 35 §, 46 §)

-

Esityksen vaikutukset

Miten arvioitte esityksen vaikutuksia (HE-luonnoksen perusteluiden luku 4.2)?

-

Muut huomiot

Muita huomioita

-

Kommentit valtioneuvoston asetuksen muutosehdotuksista

Taimikon ja nuoren metsän hoidon tuen määrä (8 §)

-

Kokeiluhankkeiden tukiehdot

Taimikon ja nuoren metsän hoitokäsittelyn jälkeinen lehtipuun osuus (7 a §)

-

Suojavyöhyke (30 b §)

-

Ennallistettava suo (30 d §)

-

Lehdon luonnonhoidon kohde (30 f §)

-

Kokeiluhankkeiden valintaperusteet

Suojavyöhykkeen jättäminen (30 c § ja liite 1)

-

Suon ennallistaminen (30 e § ja liite 2)

-

Lehdon luonnonhoito (30 g § ja liite 3 ja 4)

-

Kokeiluhankkeiden tuloksen saavuttamisen pisteytys

Suon ennallistaminen (30 h § ja liite 5)

-

Lehdon luonnonhoito (30 h § ja liite 6)

-

Asetuksen vaikutukset

Miten arvioitte asetuksen pääasiallisia vaikutuksia (luku 4)?

-

Muut huomiot

Muita huomioita

-

Kommentit maa- ja metsätalousministeriön asetuksen muutosehdotuksista

Hakemuksella ilmoitettavat tiedot (2 §, 3 §, 4 §, 5 §, 6 §)

-

Toteuttamissuunnitelma (7 §, 13 a §, 13 b §)

-

Toteutusilmoituksella ilmoitettavat tiedot (14 §, 15 §, 21 a-d §)

-

Muut huomiot

Muita huomioita

-

Jokinen Teija
Varsinais-Suomen ELY

Lehtomaa Leena
Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus - Y-
vastuualue/Luonnonsuojeluyksikkö

Asia: VN/35738/2024

Lausuntopyyntö metsätalouden kannustejärjestelmän muuttamista koskevista laki- ja asetuserinnoksista

Kommentit hallituksen esityksen muutosehdotuksista

Yleinen lausuntonne kokeiluhankkeiden tuista

Suomen ympäristökeskus (Syke) kiittää mahdollisuudesta lausua metsätalouden kannustejärjestelmän muuttamista koskevista laki- ja asetuserinnoksista.

Syke pitää tärkeänä metsätalouden tukien kehittämistä tulosperusteiseen suuntaan. Valituissa piloteissa pyritään vastaamaan olennaisiin ympäristöhaasteisiin metsäluonnon monimuotoisuuden ja vesistöjen tilan kannalta. Syke pitää kuitenkin valitettavana, että valittuihin pilotteihin ei ole valikoitunut yhtään ensisijaisesti metsien hiilinielua vahvistavaa toimenpidettä. Metsien hiilinielua vahvistavat tulosperusteiset tuet olisivat potentiaalisesti erittäin tärkeitä EU:n Suomelle asettamiin ilmastovelvoite-teisiin ja Suomen kansallisiin ilmastotavoitteisiin pääsemiseksi. Työryhmä on ideoinut tukimallin metsien kiertoajan pidentämiselle, mutta tätä ei valittu pilotoitavaksi. Taustoitussosioissa tuodaan esille useita erilaisia tukimalliehdotuksia metsien hiilinielusta ja -varastosta palkitsemiseksi. Muistio ei esittele työryhmän päätöksenteon prosessia tai päätösten pohjana käytettyjä kriteerejä, joten muistiosta ei käy ilmi, millä perusteilla ilmastotoimenpiteet ovat jääneet valitsematta pilotointiin. Syke pitää kuitenkin kiitettävänä sitä, että pilotointiin valituista ehdotuksista varsinkin suojavyöhykkeisiin ja soiden ennallistamiseen liittyvät tuet voivat olla monimuotoisuus- ja vesistöhyötyjen lisäksi myös ilmaston kannalta positiivisesti vaikuttavia.

Syke huomauttaa, että tuen määräaikaaisuuden (10 v) vuoksi, tukialueet eivät täysin tue EU:n biodiversiteettistrategiaa ja ennallistamisasetuksen tavoitteita. Koska tuki ei ole pitkäjänteistä, ei alueita voida lukea hyväksi esimerkiksi OECM-alueiden määrittämisessä.

Väliaikaisesti muutettavat säännökset astuisivat voimaan 1.7.2026 ja olisivat voimassa 29.2.2028 saakka, eli puolitoista vuotta. Tuen määräaikaaisuus olisi 10 vuotta. Miten 10 vuoden ylläpitoon voidaan velvoittaa, jos säädökset ovat voimassa vain pienen osan ajasta?

Muu palautteenne seuraavista asioista

Taimikon ja nuoren metsän hoito (13 §)

Syke huomauttaa, että lehtipuiden lisääminen taimikon tai nuoren metsänhoidon yhteydessä ei takaa järeän lehtipuuston tai lahopuun muodostumista, kuten esityksessä on aivan oikein mainittu. Koska tukea myönnetään ”keskimääräistä lehtipuiden vähimmäisosuuteen” lehtipuiden kokonaismäärän sijaan, tuki ei kannusta jättämään kookkaita yksilöitä tai vähimmäismäärää isompaa lehtipuusoosuutta. Lisäksi tuen määräaikaisuus yhdistettynä nimenomaan taimikon hoitoon voi pahimmassa tapauksessa aiheuttaa sen, että tuki nimenomaan ohjaa poistamaan myös lehtipuut hakkuun yhteydessä - näinhän voi alkaa saada lehtipuun kasvatustukea uudelleen. On hyvä, että hallituksen ehdotusluonnoksessa säästöpuut edes pienialaisesti (alle 10 % kokonaispinta-alasta) eivät vähennä saatavan tuen suuruutta. Olisi kuitenkin tärkeää saada kasvatettua myös säästöpuiden osuutta.

Suojavyöhykkeen jättäminen (23 b §)

Syken mielestä ehdotus on pääpiirteiltään kannatettava, mutta suojavyöhykkeet tulisi määritellä paremmin ja suojavyöhykkeiden suojelun pysyvyys pitäisi turvata. Suojavyöhyke voi tarkoittaa eri ihmisille eri asioita, koska termiä on käytetty laveasti. Tässä tulisi määritellä, että suojavyöhykkeellä tarkoitetaan nimenomaan puustoista ja kasvipeitteistä suojavyöhykettä. Tuen saamisen edellytyksiin tulisi lisätä sitoumus olla merkittävästi vähentämättä suojavyöhykkeen puustoa ja kasvipeitteisyyttä. Suojavyöhykkeistä tulisi ehdottomasti maksaa pysyvän suojelun korvaus rantametsän uudistamisen kiertoajan pidentämisen sijaan. 10 vuoden suojelusta ei ole merkittävää hyötyä vesistölle tai rantametsän lajistolle, mikäli rantametsä suojeluajan umpeuduttua hakataan. Vähintään tuetut suojavyöhykkeet tulisi katsoa pisteytyksessä eduksi seuraavalla hakukierroksella. Tukisopimusta olisi siis mahdollista jatkaa uudella määräaikaisella sopimuksella ja pidentää näin suojavyöhykkeen kiertoaikaa. Tämä tukisi pitkäaikaisvaikutusten tavoitetta.

Syke toivoo, että tuettavat suojavyöhykkeet kuvioitaisiin joko metsänvarakuvioihin tai erilliseen omaan aineistoon. Näin suojavyöhykepilotin tukemia metsäkuvioiden tavoitteiden saavuttamista on helpompi seurata ja seuranta helpottuu, kun voidaan hyödyntää esim. ilmakuvatulkintaa. Kuvioidut suojavyöhykkeet on myös helpompi huomioida jatkossa metsänhoidon yhteydessä.

Lisäksi Syke toivoo, että säädösten uudelleen muotoilussa varmistetaan, että virtavesien ja rantametsien ennallistamistoimenpiteet ovat mahdollisia myös tuetuilla alueilla ilman raskasta ja ennallistusta pitkittäviä lupamenettelyprosesseja. Virtavesien ennallistamisessa voidaan joutua kaatamaan vähäisessä määrin puita koneiden ja materiaalien kuljettamiseksi ennallistamiskohteelle. Samalla tulisi varmistaa, että suojavyöhykepilotin alueella on mahdollista suorittaa valtion toimesta ennallistamistoimia (esimerkiksi Helmi-elinympäristöohjelmassa).

On myös erittäin hyvä asia, että suojavyöhykkeen laajuus on ehdotuksessa 30–50 m, mikä vastaa nykytilaa paremmin virtavesien ja niiden rantojen lajien todellisia tarpeita. Rahoituksen ollessa rajallista, olisi kuitenkin hyvä tehdä arvio siitä tuottaako laajat 30-50 m suojavyöhykkeet

kokonaisuuden (vesien suojelu, leviämisreitit, rantametsän luontoarvot) kannalta enemmän hyötyä kuin kapeammat (< 50m), mutta pidemmälle rantaviiva-alueelle kohdetuvat suojavyöhykkeet.

Suon ennallistaminen (23 c §)

Suomen ympäristökeskus pitää soiden aktiivisen ennallistamisen pilottia tärkeänä. Käytännössä toteuttamiskelpoisuutta voivat heikentää tietopuutteet suoluontotyyppien sijainnista ja tilasta, pisteytys sekä ennallistamisen tavoitteiden toteutumisen mittaaminen.

Lehdon luonnonhoito (23 d §)

-

Tarjouskilpailumenettelyn toimivuus (11 a §, 25 a-d §)

11 a § Käänteisen huutokaupan hyödyntäminen voi kannustaa kustannustehokkaisiin toimiin ja siihen liittyvä ehdotus muistiossa on Syken näkemyksen mukaan kannatettava. Huutokauppamekanismin toteuttaminen ja sen yksityiskohdat pitää tehdä asiantuntevasti huutokauppateoriaa ja aikaisempia kokemuksia hyödyntäen. Hakemusten arviointikriteerit, huudetut hinnat, pisteytys ja pisteytykseen liittyvät säännöt ovat tässä tärkeitä. Jos mekanismi otetaan käyttöön, Syke katsoo, että yksityiskohtaiset tiedot vanhoista huutokaupoista tulee säilyttää kaikkien osallistujien osalta tukimuodon vaikuttavuuden arvioinnin mahdollistamiseksi tulevaisuudessa. Tämä mahdollistaa myös tukiehtojen ja pisteytyssääntöjen järkevän tarkentamisen tulevaisuudessa.

25 b § 2 momentti, Suon ennallistamisen hankkeiden valintaperusteet ovat monipuoliset ja sopivat pilotointiin. Kaksivaiheinen hakuprosessi (25a§) sopii hyvin kokeiltavaksi soiden ennallistamisen hankkeisiin ja voi laskea kynnystä lähteä työstämään hankkeita. Valintaperusteet edellyttävät vankkaa ammattitaitoa sekä hakijoilta että hankkeiden arvioijilta. Prosessin tueksi tarvitaan monipuolista ja helposti saavutettavaa neuvontaa ja koulutusta sekä maanomistajille että metsäalan toimijoille. Valintaperusteissa mainitaan useasti ennallistamistoimien vaikutusalue – koska tämä on keskeinen käsite valintaperusteille ja niiden yhdenmukaiselle tulkinnalle, olisi syytä määritellä selkeästi mitä ennallistamistoimien vaikutusalueella tässä yhteydessä tarkoitetaan. Tuen kannustavuus maanomistajien yhteistoimintaan on tervetullut ja tarpeen. Yhteisten hyötyjen näkökulmasta, suon ennallistamisen tukea olisi hyvä kohdentaa myös sellaisille kohteille, joilla toteutetaan samanaikaisesti myös pienvesien tai vesistöjen ennallistamista

25 b § Suojavyöhykkeiden osalta olisi hyvä, jos pisteitä saisi myös siitä, jos suojavyöhykkeellä olevia oja tukitaan sen sijaan, että katsotaan vain olemassa olevien ojien määrää. Tämä kannustaisi aktiivisiin vesiensuojelutoimiin. Valtion tukemissa pienvesien ennallistamisissa (mm. Helmi-ohjelma) on pidetty ongelmallisena, että minkäänlaista ylläpitovelvoitetta ei ole. Suojavyöhyketuen kohdentamisella ennallistettuihin ja ennallistettaviin virtavesiin tätä puutetta saataisiin paikattua.

25 d § Liikesalaisuudesta huolimatta valintaprosessin tulee olla läpinäkyvä.

Hoito- ja kunnossapitovelvoite (40 §)

Syke toivoo, että suojavyöhykkeiden mahdollisia laajennuksia, joita ei pilotissa tueta, ei katsota sopimusrikkeeksi. Kuitenkin on tavoiteltavaa, että tukea myönnetään vain metsiköihin, joissa tehdään metsätaloudellisia hakkuita. Lisäksi on epäselvää, katsotaanko sopimusrikkeeksi tai tuen saamisen esteeksi sitä, jos luvattuja hakkuita ei olekaan tehty.

Tulee varmistaa, että tuen saaminen ei estä valtion työnä tai rahoituksella tehtäviä kunnostustoimia. Esimerkiksi suojavyöhyketuki ei saa vaarantaa Helmi-ohjelman pienvesien ennallistamisen tavoitteita, vaan päinvastoin tukea niitä.

Myös muut metsätaloustoimet kuten puiden kaataminen ja pohjakasvillisuuden raivaaminen pitäisi olla kiellettyjä suojavyöhykkeillä: tarkoitushan on tukea puu- ja kasvipeitteisiä suojavyöhykkeitä.

Pykälän kohtaan 6 tulisi tarkentaa, että koskee myös ojien kunnostamista. Lisäksi suojavyöhykkeiden hoito- ja kunnossapitovelvoitteesta ei nyt mainita tässä mitään: tulisi täydentää, että suojavyöhykkeillä ei saa (kunnostus)ojittaa, puustoa ei saa avohakata, harvennushakata tai muutenkaan puustoa tai aluskasvillisuutta vähentää merkittävästi lukuun ottamatta vähäisiä luonnonhoidollisia toimenpiteitä.

40§ Kaksiosaiseen soiden ennallistamisen tukikohteiden hoito- ja kunnossapitovelvoitteeseen sisältyy uusi velvoite, joka jatkaisi ensimmäisen velvoitteen kestoja vuodella, Kuitenkin, mikäli maanomistaja ei tee ilmoitusta tuloksen saavuttamisesta tai riittävää tulosta ei olisi saavutettu, uusi velvoite ei tule voimaan, vaan velvoite on alkuperäinen 10 vuotta. Tämä voinee kannustaa maanomistajia väärällä tavalla jättämään ilmoituksen tekemättä.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi suon ennallistamisen hoito- ja kunnossapitovelvoitteen sisältö, jonka mukaan ennallistetulla suolla ei saisi tehdä ojitusta, laitteet ja rakenteet tulisi pitää tarkoitustaan vastaavassa kunnossa ja haihduttavan puuston määrä tulisi pitää ennallistumista edistävällä tasolla. Lisäys on hyvä, mutta jos koskee vain 10 (+1) vuoden hoito- ja kunnossapitovelvoitetta, niin ei tue pysyvää parannusta soiden tilaan.

40 § Syke pitää outona mainintaa, että "kunnossapidon kohteena olevaa aluetta ei saa alkaa käyttää siten, että alueen käyttö metsätaloudelliseen tarkoitukseen olennaiselta osin estyy." Osassa piloteistahan (soiden ennallistaminen, suojavyöhykkeet) on kyse juuri siitä, että kohteet jätetään metsäta-louskäytön ulkopuolelle.

Muut muutokset (lakiehdotus 5 §, 8 §, 10 §, 16 a §, 23 a §, 33 §, 35 §, 46 §)

35 § Omistajan vaihtuessa, maksetaanko sovittu tukiosuus siinäkin tapauksessa, että uudella omistajalla on jo saanut maksimimäärän valtionavustuksia?

Esityksen vaikutukset

Miten arvioitte esityksen vaikutuksia (HE-luonnoksen perusteluiden luku 4.2)?

Suomen ympäristökeskus katsoo, että ehdotetulla tuella olisi hyvin todennäköisesti positiivisia vaikutuksia etenkin suoluonnon monimuotoisuuteen. Puustoiset suotyyppit, etenkin korvet, ovat uhanalaisia. Yleisesti ottaen rehevillä suotyypeillä on enemmän lajistoa kuin karummilla suotyypeillä. Lajiston ja luontotyyppien uhanalaisuuden näkökulmasta keskittyminen näihin suotyyppisiin on perusteltua. Lisäksi ravinnekuormituksen vähentämisellä (pitkällä aikavälillä) olisi positiivisia vaikutuksia myös vedenlaatuun ja siten myös vesiluonnon monimuotoisuuteen. Tuella voisi olla myös positiivisia vaikutuksia maanomistajien mielipiteisiin soiden ennallistamisesta. Syke pitää kuitenkin tärkeänä, että velvoite ennallistetun alueen uudelleen ojituksen estosta olisi toteutettava pitkällä aikajänteellä. Koska ennallistaminen aiheuttaa piikin ravinteiden huuhtoutumisessa sekä kasvihuonekaasupäästöissä lyhyellä aikavälillä ja saavuttaa edellä mainittujen kohdalla nettohyödyn vasta pidemmällä aikavälillä, voi lyhyestä (10 vuoden) veloitteesta olla seurauksena se, että ennallistaminen johtaa ravinnehuuhtoutumien sekä kasvihuonekaasupäästöjen kasvuun verrattuna tilanteeseen, jossa ennallistamista ei olisi tehty. Tällöin tuki toimii tavoitteidensa vastaisesti. Esim. Ruotsissa vastaavanlainen velvoite on voimassa 50 vuotta ja on voimassa, vaikka alue myytäisiin.

Syke arvioi, että suojavyöhykkeiden tuella ei saavuteta merkittävää lisähyötyä nykytilanteeseen nähden, mikäli tuki toteutettaisiin 10 määräaikaisena kuten hallitus esittää. Jos tuki panostetaan pysyvään suojeluun, saavutetaan vähintään paikallisesti merkittäviä ekologisia hyötyjä. Mikäli kaikille tai lähes kaikille pienille virtavesille saataisiin pysyvät suojavyöhykkeet, saavutettaisiin kansallisella tasolla merkittäviä ekologisia hyötyjä etenkin, jos ojitusten negatiivista vaikutusta vesistöihin saadaan samalla vähennettyä. Tällöin laajempien suojavyöhykkeiden jättäminen ja niiden suurempi pinta-alallinen määrä parantaisi sekä metsäluonnon, vesiluonnon, että veden laadun tilaa. Pilotin suojavyöhykkeillä on synergioita myös ennallistamisasetuksen toimeenpanon kanssa, kun etsitään ennallistettavia kohteita, luontomyönteisiä maanomistajia ja maantieteellisiä jatkumia. Laajemmat suojavyöhykkeet auttaisivat myös ilmaston lämpenemisen vaikutuksen ehkäisemisessä ja hiilivarastojen säilyttämisessä.

Syken tärkein kehittämis ehdotus onkin se, että tuki myönnettäisiin vain pysyvään suojeluun. Syke pitää tärkeänä, että suojavyöhykkeitä tarkastellaan pitkällä aikajänteellä. Suojavyöhykkeet tulisi mielellään suunnitella jo ennen uudistamishakkuuta ja merkitä metsävaratietoihin omina kuvioina.

Muistion mukaan ”suojavyöhykkeet turvaavat myös vesieliöstön elinympäristöjä tasaamalla veden lämpötilavaihteluja ja vähentämällä vesistökuormitusta sitomalla ravinteita ja maa-aineista sekä pienentämällä rantojen eroosioriskiä.” Syke huomauttaa, että kuvaus pitää paikkansa, mutta lisäksi suojavyöhykkeet toimivat puroeliöstön ravintoverkon pohjana, sillä pienten purojen ravintoverkko on riippuvainen puron ulkopuolelta tulevasta energiasta. Erityisesti rantavyöhykkeen lehtipuut ovat tärkeitä, koska puroon putoavat lehdet ovat hajottajapohjaeläinten ravintoa. Kuvauksessa ei myöskään mainita, että rantametsät ja näin ollen suojavyöhykkeet olisivat tarjoamansa varjostuksen ja ravinnon vuoksi erityisen tärkeitä nimenomaan pienvesille.

Muistion mukaan ”Suomessa on arvioitu olevan pienvesiä, puroja ja noroja noin 100 000 kilometriä”. Syke toteaa, että puroja ja noroja arvioidaan olevan vähintään 100 000 kilometriä. Todennäköisesti määrä on tätä suurempi, etenkin jos norot lasketaan mukaan, koska pienimpien virtavesien sijaintia ja määrää ei tunneta tarkasti.

Muut huomiot

Muita huomioita

-

Kommentit valtioneuvoston asetuksen muutosehdotuksista

Taimikon ja nuoren metsän hoidon tuen määrä (8 §)

-

Kokeiluhankkeiden tukiehdot

Taimikon ja nuoren metsän hoitokäsittelyn jälkeinen lehtipuun osuus (7 a §)

-

Suojavyöhyke (30 b §)

30 b § On epäselvää, katsotaanko sopimusrikkeeksi tai tuen saamisen esteeksi sitä, jos luvattuja hakkuita ei olekaan tehty tai on jätetty tuettua aluetta leveämpi suojavyöhyke. Leveämmästä suojavyöhykkeestä ei lähtökohtaisesti pitäisi rankaista.

Ennallistettava suo (30 d §)

30d§ - suon ennallistamistoimien vaikutusalue täytyy määritellä mahdollisimman yksiselitteisesti. Ennallistamistoimien minimipinta-alaksi on määriteltä 2 ha. Kaksi hehtaaria on toisaalta iso, jos kyseessä olisi esimerkiksi ojitettu pienialainen rehevä korpi tai lähteinen lettoalue, joka voisi tämän minimipinta-alan perusteella jäädä tuen ulkopuolelle. Toisaalta kahden hehtaarin minimipinta-ala on pieni vähänkään laajemmissa, kokonaan tai osittain ojitetuissa suoyhdistymissä. Etenkin, jos vaikutusalueeseen sisältyy sekä toimenpidealue, että sen ennakoitu vaikutusalue.

Lehdon luonnonhoidon kohde (30 f §)

-

Kokeiluhankkeiden valintaperusteet

Suojavyöhykkeen jättäminen (30 c § ja liite 1)

Ehdotuksen valintaperusteet vaikuttavat pääosin hyvin mietityiltä. Syke kuitenkin ehdottaa seuraavia parannuksia valintamenettelyyn.

Kuolleen puun määrän laskemisessa ei tulisi huomioida kantoja. Syke ehdottaa, että olemassa olevien ojien lisäksi pisteitä saisi, jos suojavyöhykkeen ojat tukitaan. Tämä kannustaisi virtavesien tilaa parantaviin tekoihin. Luvatut ojien tukkimiset tulisi tarkistaa lopputarkastuksessa. Ojien tukkimisesta voisi saada pisteitä myös kohdassa ”Luontoarvot”, jossa tarkastellaan lähdepuron ojia.

Valintoja tulisi kohdentaa purokokoluokan vesistöihin ennemmin kuin jokiin, koska suojavyöhykkeillä on suurempi merkitys pienille virtavesille. Tämä puuttuu pisteytyksestä tai tukiehdoista.

Lisäksi Syke toivoo, että pisteitä saisi siitä, jos suojavyöhykkeen vaikutusalueella tehdään tai on tehty uoman ennallistamista virtaveden monimuotoistamiseksi.

Suon ennallistaminen (30 e § ja liite 2)

Valintaperusteiden pisteytyksen arviointia vaikeuttaa, ettei ennallistamistoimien vaikutusaluetta ole määritetty.

Ennallistamistoimien vaikutusalueen osuus koko suon pinta-alasta, %: tämä voi tuottaa hankaluuksia silloin, kun suoalueen rajat eivät ole selvät. Miten määritellään suoalue? Jotta tästä ei muodostuisi pullonkaulaa, kannattanee tulkinnessa olla tässä pilottivaiheessa joustava. Vertaaminen koko suon pinta-alaan voi myös tuottaa yllättäviä tilanteita – jos on laaja suoalue, jonka yhdellä, rehevällä osalla on ojituksia, joiden ennallistaminen tukisi uhanalaisen suoluonnon säilymistä, ennallistamisalue voisi helposti jäädä alle 25 %, jolloin saisi alhaiset pisteet. Jos tarkasteltaisiin osuutta ennallistamisen tarpeessa olevasta pinta-alasta, pisteet olisivat korkeammat. Ennallistamisen tarpeessa olevan pinta-alan määrittäminen ei toisaalta ole välttämättä yhtään helpompaa kuin suoalueen määrittäminen.

Kytkeytyneisyys: Miten pisteytetään, jos rajautuu ojittamattomaan suojelualueella olevaan suohon? Saako 3 pistettä, jos rajautuu mihin tahansa suojelualueeseen?

Suon päätyypit vs. tilojen lukumäärä: Nämä voivat joissain tapauksissa ”kumota toisensa”, koska usein korvet ja letot ovat pienialaisia, jolloin tiloja on todennäköisesti melko vähän. Kun taas rämeet ja nevat ovat usein laaja-alaisia, jolloin tiloja on todennäköisesti enemmän.

Suon päätyypit: Huomioidaanko suon päätyyppien pinta-alan määrittämisessä sekä ojittamattomat että ojitetut (koska ennallistamistoimien vaikutusaluetta ei ole määritetty, ei tiedossa sisältääkö ennallistamistoimenpiteiden alueen lisäksi myös muuta)? Minkälaista tarkkuutta edellytetään – maasto-kartoitus? Paikkatietopohjainen arvio?

Ennallistamisen vaikutusalueelle tulevien vesien osuus koko valuma-alueesta. %: valuma-alueella tarkoitettaneen tässä nimenomaan suon valuma-aluetta? Tämä valintaperuste ohjaa syöttämään suuren osan valuma-alueen vesistä suunnitellulle ennallistamisalueelle, vaikka ennallistamisalue olisi vain pieni osa ojitetusta suosta, ja olisi luontaisesti saanut vain pienen osan valuma-alueen vesistä? Tässä pitäisi tunnistaa tarkemmin vesien luontaisia valuntareittejä. Soita ennallistettaessa pitäisi saada oikeanlaisia vesiä, oikea määrä, oikeaan paikkaan, oikeaan aikaan.

Lehdon luonnonhoito (30 g § ja liite 3 ja 4)

-

Kokeiluhankkeiden tuloksen saavuttamisen pisteytys

Suon ennallistaminen (30 h § ja liite 5)

Jos ennallistamiseen ei liity vesien johtamista vaan pelkästään perinteistä ojien tukkimista ja/tai patoamista, eikö silloin vesien johtamisesta tuleva 0 pistettä ole epäreilua? Vastaavasti pelkkä vesien palautus tuottaa myös nolla pistettä tukittujen ojien kohdasta, tai ilmeisesti ei käytännössä arvioida. Lähtökohtaisesti maksimipisteet voi siis saada vain kohteella, jolla tehdään sekä vesienpalautusta että tukitaan ojia?

Lehdon luonnonhoito (30 h § ja liite 6)

-

Asetuksen vaikutukset

Miten arvioitte asetuksen pääasiallisia vaikutuksia (luku 4)?

-

Muut huomiot

Muita huomioita

Syke pitää hieman riskinä sitä, että metsäalan organisaatiot toimijat, joiden tulot riippuvat metsätaloustoimista, toimivat ensisijaisina neuvojina erityisesti suojavyöhykkeiden osalta. Suojavyöhykkeiden jättäminen lähtökohtaisesti pienentää metsäalan toimijoiden tulomahdollisuuksia, sillä kyseessä on metsätaloustoimien ulkopuolelle jätettävästä pinta-alasta. Riskinä on, että metsäalan toimijat eivät täten aktiivisesti suosittele suojavyöhykkeiden jättämistä.

Kommentit maa- ja metsätalousministeriön asetuksen muutosehdotuksista

Hakemuksella ilmoitettavat tiedot (2 §, 3 §, 4 §, 5 §, 6 §)

Ehdotuksissa (ml. hallituksen esitys) annetaan toisaalta ymmärtää, että tuen kohteena olisivat perhemetsänomistajien omistamat maat, toisaalta puhutaan yrityksistä. Tulisi ilmaista selkeästi,

kuka tukea voi hakea. Syken mielestä lähtökohtaisesti ainakaan metsäyhtiöiden maille ei tulisi myöntää tukea, koska suurimmat tuentarpeet ovat perhemetsänomistajien mailla.

Toteuttamissuunnitelma (7 §, 13 a §, 13 b §)

-

Toteutusilmoituksella ilmoitettavat tiedot (14 §, 15 §, 21 a-d §)

-

Muut huomiot

Muita huomioita

Toimeenpano ja seuranta: Suojavyöhykkeiden osalta tärkeää olisi pystyä selvittämään, kuinka paljon enemmän suojavyöhykkeitä tukien avulla pystyttiin muodostamaan verrattuna tilanteeseen jossa tukia ei olisi myönnetty.

Wainio-Biese Terhi
Suomen ympäristökeskus SYKE

Annala Mari
Suomen ympäristökeskus SYKE - Sampo Pihlainen/Ilmastoratkaisut, Mari
Annala, Ninni Mikkonen ja Kaisu Aapala/Luontoratkaisut

Asia: VN/35738/2024

Lausuntopyyntö metsätalouden kannustejärjestelmän muuttamista koskevista laki- ja asetuseräluonnoksista

Kommentit hallituksen esityksen muutosehdotuksista

Yleinen lausuntonne kokeiluhankkeiden tuista

Kannustinjärjestelmien muuttaminen vaikuttavuusperusteisiksi on sinänsä kannatettavaa ja kokemusten hankkiminen kokeilujen kautta nykypäivää. Koska aikaväli toimenpiteen toteutuksen ja mitattavissa olevan muutoksen (poikkeama tavanomaisesta kehityksestä) välillä on pitkä, tukimuodon vaikutusten seuranta ja inventointi muodostuu hallinnollisesti raskaaksi sekä tuen myöntäjälle että saajalle. Ehdotetut pisteyttämisjärjestelmät voivat muodostua hallinnollisesti työläiksi ja indikaattoreiden raja-arvojen mittaaminen/arviointi erittäin kalliiksi. Siksi indikaattoreiden lukumäärä ja niiden luokkien lukumäärä tulisi minimoida.

Muu palautteenne seuraavista asioista

Taimikon ja nuoren metsän hoito (13 §)

Lehtipuuvaltaisten metsien pinta-ala on kasvanut voimakkaasti 1980-luvulta alkaen ja myös lehtipuun tilavuus on kasvanut nopeasti erityisesti Etelä-Suomessa. Esimerkiksi monimuotoisuuden näkökulmasta tärkeänä pidetyn haavan tilavuus on yli kaksinkertaistunut 1980-luvun jälkeen. Kuten taustamuistiossa todetaan, lehtipuun osuus taimikoissa rehevämmillä kasvupaikoilla on jo nyt varsin korkea. Lehtipuuosuuden edelleen kasvattamisen tukeminen voi kiihdyttää kehitystä. On kuitenkin varauduttava hirvieläintuhojen lisääntymiseen erityisesti mäntytaimikoissa, joissa lehtipuuosuus kasvaa. Ehdotetuista kokeiluista tämä lienee prioriteetiltaan alhaisin ja on tarkoin harkittava, onko ylipäänsä tarvetta tällaiseen tukimuutokseen.

Suojavyöhykkeen jättäminen (23 b §)

Suojavyöhykkeitä koskeva osio on vesistövaikutusten näkökulmasta perusteltu. Suojavyöhykkeiden käsittelyn kevennettyä käsittelyä esimerkiksi poimintahakkuin osalla tukikohteista olisi harkittava, mikä vaikuttaisi samalla tarvittavan/myönnettävän tuen määrään. Jos suojavyöhykkeen perustaminen johtaa käytännössä täyssuojeluun, ovat vaikutukset puun saatavuuteen potentiaalisesti merkittävät suurten pinta-alojen vuoksi. Siksi vaikutusanalyysi on tehtävä. Syntyvät pinta-alat voinee hyödyntää ennallistamis-pinta-aloina.

Suon ennallistaminen (23 c §)

Ennallistamiskohteiden laaja-alaisuus ja kytkeytyneisyyden olemassa oleviin suojelualueisiin on kannatettava tavoite. Lisäksi potentiaalinen vesistökuormituksen väheneminen ja tämän hyödyn nopea saavuttaminen tulee olla keskeinen tuen myöntämis-/pisteytysperuste.

Soiden monimuotoisuuden (puustoisuus, rehevyys, vesitalous, puuston tuottokyky, kasvihuonekaasutase) vuoksi yleispätevät ohjeistukset johtavat osalla kohteista pitkäaikaisiin, ei-toivottuihin vaikutuksiin esimerkiksi ilmastovaikutusten osalta. Siksi keskeinen poisrajaava kriteeri tukikelpoisuudelle tulee olla puuntuottokyky. Hyväkasvuiset, suoluonnon osalta voimakkaasti muuttuneet kohteet olisi rajattava tukien ulkopuolelle. Näin vältetään jopa vuosisadan kestävät epäedulliset ilmastovaikutukset ja pidetään puuntuotannon näkökulmasta kannattavat ojitetut suot aines- ja energiapuun tuotannossa jatkossakin.

Lehdon luonnonhoito (23 d §)

-

Tarjouskilpailumenettelyn toimivuus (11 a §, 25 a-d §)

-

Hoito- ja kunnossapitovelvoite (40 §)

-

Muut muutokset (lakiehdotus 5 §, 8 §, 10 §, 16 a §, 23 a §, 33 §, 35 §, 46 §)

-

Esityksen vaikutukset

Miten arvioitte esityksen vaikutuksia (HE-luonnoksen perusteluiden luku 4.2)?

-

Muut huomiot

Muita huomioita

-

Kommentit valtioneuvoston asetuksen muutosehdotuksista

Taimikon ja nuoren metsän hoidon tuen määrä (8 §)

-

Kokeiluhankkeiden tukiehdot

Taimikon ja nuoren metsän hoitokäsittelyn jälkeinen lehtipuun osuus (7 a §)

Lehtipuun osuus muodostuu jo nykyisinkin taimikonhoidon käytännöin varsin korkeaksi, minkä kyseenalaistaa tuen tarkoituksenmukaisuuden.

Suojavyöhyke (30 b §)

-

Ennallistettava suo (30 d §)

Puuntuotannollisesti tärkeät alueet (pois lukien luontoarvoiltaan poikkeavan arvokkaat kohteet) olisi rajattava tuen ja myös ennallistamisen ulkopuolelle.

Lehdon luonnonhoidon kohde (30 f §)

Tukiehdot ovat monimutkaiset. Indikaattoreita on paljon.

Kokeiluhankkeiden valintaperusteet

Suojavyöhykkeen jättäminen (30 c § ja liite 1)

-

Suon ennallistaminen (30 e § ja liite 2)

Suon puuntuottokyky otettava mukaan pisteytykseen. Mitä vähäisempi arvo puuntuotannon näkökulmasta, sitä korkeammat pisteet. Näin rajataan ennallistamisen ulkopuolelle kohteet, joiden ennallistamisesta koituu pitkäaikainen ilmastohaitta, kun puuston nielu menetetään.

Lehdon luonnonhoito (30 g § ja liite 3 ja 4)

-

Kokeiluhankkeiden tuloksen saavuttamisen pisteytys

Suon ennallistaminen (30 h § ja liite 5)

Pisteytykseen otettava mukaan suon puustoisuus, tuleva puuston kasvu ja siten kyky sitoa hiiltä (ks. edellä). Puuntuotannon ja hiilensidonnan näkökulmasta tärkeät, runsaspuustoiset suot rajattava tuen ulkopuolelle.

Asiantuntijalausunnon valmistelija: Antti Asikainen

Lehdon luonnonhoito (30 h § ja liite 6)

-

Asetuksen vaikutukset

Miten arvioitte asetuksen pääasiallisia vaikutuksia (luku 4)?

-

Muut huomiot

Muita huomioita

-

Kommentit maa- ja metsätalousministeriön asetuksen muutosehdotuksista

Hakemuksella ilmoitettavat tiedot (2 §, 3 §, 4 §, 5 §, 6 §)

-

Toteuttamissuunnitelma (7 §, 13 a §, 13 b §)

-

Toteutusilmoituksella ilmoitettavat tiedot (14 §, 15 §, 21 a-d §)

-

Muut huomiot

Muita huomioita

-

Logrén Johanna
Metsäbiotalouden tiedepaneeli

Asia: VN/35738/2024

Lausuntopyyntö metsätalouden kannustejärjestelmän muuttamista koskevista laki- ja asetuseräluonnoksista

Kommentit hallituksen esityksen muutosehdotuksista

Yleinen lausuntonne kokeiluhankkeiden tuista

Tulosperustaisuuden sekä tarjouskilpailujen mahdollisuuksien kokeilu ja edistäminen ovat kannatettavia erityisesti nyt, kun nykyinen rahoitus ei riitä alkuunkaan kattamaan luonnonhoidon ja suojelun tarpeita.

Osa pilotoitavista tuista on päällekkäisiä jo olemassa olevien tukien kanssa. Tämä tulee huomioida viimeistään siinä vaiheessa kun tarkastellaan pilotin onnistumista ja uusien tukien kysyntää. Toteutusta suunniteltaessa tulee huomioida myös metkan kautta tehtävien luonnonhoitohankkeiden nykytila ja kysyntä. Suhteellisen hiljattain uudistettujen metka-tukien, metsäkeskuksen luonnonhoidon resurssien leikkaamisen ja luonnonhoitohankkeiden käsittelyn järjestelmäongelmien vuoksi nyt saattaa olla haastava hetki pilotoida uutta. Tämä tulee huomioida toteutusta suunniteltaessa. On varmistettava, että maanomistajat ja toimijat saavat riittävästi tietoa ja tarvittavaa tukea pilotoitavien tukimuotojen kokeiluun. Aitoa kysyntää tai onnistumista voi olla vaikea arvioida näin lyhyen pilotin perusteella, joten sitä suuremmalla syyllä toteuttavan viranomaisen riittävät viestinnän ja neuvonnan resurssit on varmistettava.

Muu palautteenne seuraavista asioista

Taimikon ja nuoren metsän hoito (13 §)

Lehtipuustoisuuden kasvattaminen on hyvä asia, mutta Luonnonsuojeluliitto suhtautuu suurella varauksella nykyisiin metsätalouden tukiiin, erityisesti taimikon ja nuoren metsän hoidon tukeen. Myös valtiontalouden tarkastusviraston kyseenalaistaa puuntuotannon tuet ja niiden vaikuttavuuden. Tarkastusviraston mukaan taimikonhoidon ja nuoren metsän hoidon tukeminen myös edistää ensisijaisesti jaksollista metsänkasvatusta, joka saattaa johtaa siihen että maanomistajat keskittyvät tuettuihin työlajeihin ei-tuettujen töiden kustannuksella.

Esimerkiksi säästöpuiden lisääminen olisi parempi keino myös lehtipuuosuuden kasvattamiseen.

Suojavyöhykkeen jättäminen (23 b §)

Tuen rajaaminen tiettyihin maakuntiin on tässä yhteydessä perusteltua.

Suon ennallistaminen (23 c §)

Luonnonvarakeskuksen julkaisun mukaan puustoisten suoluontotyyppien tila on 500 000 hehtaarilla tuntematon (Räsänen et al. 2023, Euroopan unionin ennallistamisasetusehdotuksen luontotyyppi- ja turvemaatavoitteiden vaikutukset Suomessa, 2023, taulukko 8). Hakemusten laatimiseksi on tarjottava selkeät ohjeet ja neuvontaa, esimerkiksi luontotyyppien tunnistamiseksi sekä tilan määrittämiseksi.

Lehdon luonnonhoito (23 d §)

-

Tarjouskilpailumenettelyn toimivuus (11 a §, 25 a-d §)

Erityisesti soiden valintaperusteiden osalta hakemusten laadinta vaatii yhdenmukaisuuden varmistamiseksi selkeät ohjeet.

Hoito- ja kunnossapitovelvoite (40 §)

"Kunnossapidon kohteena olevaa aluetta ei saa alkaa käyttää siten, että alueen käyttö metsätaloudelliseen tarkoitukseen olennaiselta osin estyy."

Erityisesti soiden ennallistamisen ja suojavyöhykkeiden säilyttämisen kannalta olisi perusteltua kannustaa maanomistajia jättämään kohteita metsätaloudellisen käytön ulkopuolelle, ei päinvastoin. Maanomistajan tulee voida halutessaan perustaa alueelle esimerkiksi yksityinen suojelualue hoito- ja kunnossapitovelvoitteen voimassaoloaikana.

Muut muutokset (lakiehdotus 5 §, 8 §, 10 §, 16 a §, 23 a §, 33 §, 35 §, 46 §)

-

Esityksen vaikutukset

Miten arvioitte esityksen vaikutuksia (HE-luonnoksen perusteluiden luku 4.2)?

Pilotti aiotaan toteuttaa olemassa olevan rahoituksen puitteissa. Metkassa on epäsuhta tukien osalta, metsätaloutta tuetaan luonnonhoitoa enemmän. Kasvattamalla tässä yhteydessä luonnonhoitohankkeiden rahoitusta tätä epäsuhtaa voitaisiin tasata.

Kokonaisvaikutusten osalta oleellista on myös kuinka hyvin maanomistajat löytävät kokeiltavat tuet.

Ympäristövaikutusten saavuttamisen kannalta oleellista on, säilyttääkö maanomistaja esimerkiksi suojavyyhykkeen tai korkeamman lehtipuuosuuden tuen velvoittaman määrääjän jälkeen. Vaikutusten arvioinnin kannalta olisi kiinnostavaa selvittää, kuinka iso osa tuetuista kohteista päättyy hakkuihin tai lehtipuiden poistoon tukikauden jälkeen. Pilotin yhteydessä tulee pohtia myös keinoja varmistaa tuettujen kohteiden luontoarvojen säilyminen myös tulevaisuudessa.

Muut huomiot

Muita huomioita

Hakemuksiin vaaditaan tietoa esimerkiksi luontotyypeistä ja niiden tilasta. Kaikkien tukimuotojen osalta on tärkeää, että hakijoille on selkeät ja kattavat ohjeet, sekä tarvittaessa tukea hakemusten laadintaan yhdenmukaisten tulkintojen varmistamiseksi.

Kommentit valtioneuvoston asetuksen muutosehdotuksista

Taimikon ja nuoren metsän hoidon tuen määrä (8 §)

On hyvä, että pilotti toteutetaan laskemalla taimikon ja nuoren metsän hoidon tukitasoa ja maksamalla korotus lehtipuuosuudesta tähän päälle. Koska kyseessä on tukimalli josta tulisi tulevaisuudessa luopua, ei tason kokonaismäärän nostaminen ole tässä yhteydessä tarkoituksenmukaista. Etenkin kun lehtipuuosuuden kasvattaminen on etu myös puuntuotannon näkökulmasta.

Kokeiluhankkeiden tukiehdot

Taimikon ja nuoren metsän hoitokäsittelyn jälkeinen lehtipuun osuus (7 a §)

-

Suojavyöhyke (30 b §)

"Suojavyöhykkeen tulee olla vähintään 30 metriä, mutta kuitenkin enintään 50 metriä leveä"

Maanomistajan tulee olla mahdollista jättää tuettua 50 metriä laajempi suojavyyhyke näin tahtoessaan.

Ennallistettava suo (30 d §)

Vaikutusalueen rajaaminen kahteen hehtaariin rajaa pois pienialaiset suokohteet, jotka voivat olla alueellisesti arvokkaita, ja joiden ennallistaminen kokonaisuudessaan olisi suuria soita helpommin toteutettavissa.

Lehdon luonnonhoidon kohde (30 f §)

Kokeiluhankkeiden valintaperusteet

Suojavyöhykkeen jättäminen (30 c § ja liite 1)

Suon ennallistaminen (30 e § ja liite 2)

Ennallistamisen pisteyttäminen suosimaan vaikutukseltaan mahdollisimman laajoja hankkeita ja rehevämpiäkohteita on järkevää. Nyt pisteytyksessä huonommin pärjäävät kohteet jotka eivät ole kytkeytyneitä suojelualueisiin tai ojittamattomiin soihin, mutta jotka olisi ehkä mahdollista ennallistaa kokonaisuutena. Näidenkin soiden ennallistaminen on tärkeää erityisesti alueilla joilla suoluonnon tila on heikko ja iso osa soista ojitettuja.

Monet liitteen 2 valintaperusteista saattavat olla vaikeasti määriteltäviä tai tulkinnanvaraisia ja tulkintaerojen välttämiseksi hakemusten laatimiseen tarvitaan selkeät ohjeet sekä tukea. Esimerkiksi ennallistamisen vaikutusalueen määrittelylle ei taida olla vakiintunutta käytäntöä, samoin luontotyyppi ja sen tila sekä vaikutusalueelle tulevien vesien osuus valuma-alueesta saattavat olla hankalasti määritettäviä.

Pisteitä saa jos ennallistamisalue on kytkeytynyt ojittamattomaan suohon, tämä on perusteltua. Myös ojitetun ja luonnontilaisen suon määrittelyyn on eri kriteereitä ja käytäntöjä. Olisi hyvä tietää, minkälaisista määrittelyistä tässä yhteydessä aiotaan käyttää. Esimerkiksi GTK:n käyttämä luonnontilaisuusluokka on tiukka kriteeristö. Jos asiaa lähdetään tarkastelemaan tiukimman mukaan, onko edes mahdollista, että saman suon sisällä ennallistettava alue kytkeytyy ojittamattomaan suohon?

Lehdon luonnonhoito (30 g § ja liite 3 ja 4)

Kokeiluhankkeiden tuloksen saavuttamisen pisteytys

Suon ennallistaminen (30 h § ja liite 5)

On hyvä että tässä yhteydessä tarkastellaan suokasvillisuutta. Saadakseen täyden rahoituksen hanke tarvitsee vähintään 4/6 pistettä. Koska pisteitä on kokonaisuudessa jaossa vain kuusi, on kasvillisuudesta saatavat kaksi pistettä merkittävät hankkeen onnistumisen ja rahoituksen kannalta. Erityisesti tässä yhteydessä kasvillisuuden palautumisen arviointiin tarvitaan selkeä ohjeistus, sillä erilaiset määrittämistavat saattavat laittaa hankkeet eriarvoiseen asemaan.

Jos kasvillisuuden alkutilanne ennen ennallistamista ei ole selvillä on palautumisen arvioiminen hyvin vaikeaa. Joillain kuivatetuilla soilla suokasvillisuutta on säilynyt ojituksesta huolimatta.

Asetuksessa puhutaan myös suotyypille ominaisesta kasvillisuudesta. Kasvillisuus on saattanut muuttua ojituksen myötä vuosikymmenissä hyvin paljon, ja todennäköisesti se palautuu ennallistamisen jälkeen varsinkin ensimmäisinä vuosina aivan muuksi kuin alkuperäiseksi kasvillisuudeksi. Ojitusalueilla voi silti olla jälkellä suokasvillisuutta. Olisi hyvä selventää, mille suotyypille ominaista kasvillisuutta tässä yhteydessä tarkoitetaan.

Lehdon luonnonhoito (30 h § ja liite 6)

Sama huomio kasvillisuudesta lehtojen osalta, jos kasvillisuuden lähtötilanne ei ole selvillä, on palautumisen arvioiminen vaikeaa.

Asetuksen vaikutukset

Miten arvioitte asetuksen pääasiallisia vaikutuksia (luku 4)?

Luonnonsuojeluliiton näkemyksen mukaan pisteytysjärjestelmän yksinkertaistaminen ekologisten vaikutusten kustannuksella käytettävyyden varmistamiseksi on tässä yhteydessä perusteltua. Pisteytysjärjestelmän toimivuutta ekologisesta näkökulmasta ja täydentämistarpeita ja -mahdollisuuksia on syytä tarkastella pilottia arvioitaessa.

Muut huomiot

Muita huomioita

-

Kommentit maa- ja metsätalousministeriön asetuksen muutosehdotuksista

Hakemuksella ilmoitettavat tiedot (2 §, 3 §, 4 §, 5 §, 6 §)

-

Toteuttamissuunnitelma (7 §, 13 a §, 13 b §)

Ei ole tavatonta, että ennallistamistoimia olisi tarve tai joutuu täydentämään ja korjailemaan varsinaisen ennallistamisen jälkeen. Tämä tulisi huomioida hankkeiden kustannuksia arvioitaessa ja toteuttamista suunniteltaessa, ja tästä syystä myös ennallistamisen seuranta on tärkeää.

Toteutusilmoituksella ilmoitettavat tiedot (14 §, 15 §, 21 a-d §)

Valtioneuvoston asetuksen mukaan lehtojen osalta onnistumista arvioidaan lehtokasvien palautumisella (liite 6), mutta toteutusilmoituksessa ei tietoja kasvillisuudesta lehdoista vaadita.

Soiden ennallistamisen yhteydessä tiedot kasvillisuuden palautumisesta on ilmoitettava. Palautumisen arvioiminen on kuitenkin vaikeaa, jos lähtötilanne ei ole selvillä, eikä sen selvittämiseen nyt velvoiteta.

Muut huomiot

Muita huomioita

-

Toopakka Liisa
Suomen luonnonsuojeluliitto ry

Asia: VN/35738/2024

Lausuntopyyntö metsätalouden kannustejärjestelmän muuttamista koskevista laki- ja asetuseräluonnoksista

Kommentit hallituksen esityksen muutosehdotuksista

Yleinen lausuntonne kokeiluhankkeiden tuista

Hallituksen esityksen luonnoksessa ehdotetaan muutettavan lakia väliaikaisesti, jotta mahdollistetaan tulosperusteisten tukien ja ympäristöllisten tarjouskilpailujen kokeilu. Kannatamme keinojen pilotointia ja pidämme siten hallituksen esityksen luonnosta hyvänä.

Esitys sisältää muutokset liittyen keskimääräistä suuremman lehtipuuosuuden jättämiseen taimikon ja nuoren metsän hoitotyössä, mikä on toimenpiteistä etenkin energiapuun korjuun kohteita koskeva. Lisäksi esitetään testattavaksi myös muita toimia: suojavyöhykkeen jättäminen, suon ennallistaminen ja lehdon luonnonhoito. Luonnonhoidon keinoja tarvitaan laajemmin käyttöön, ja lehtipuuosuuden kasvattaminen on yksi tavoitteista, joihin tähdätään myös Energiateollisuuden ja Bioenergia ry:n yhteisessä juuri päivitetystä metsäenergian hankintasuosituksesta.

Lehtipuuosuuden jättäminen taimikon ja nuoren metsän hoitotyössä ehdotetaan rahoitettavan samasta euromäärästä, joka ko. työlajille on jo varattu. Olemme tästä eri mieltä – pilotoitavalle uudelle tuettavalle keinolle tulisi osoittaa lisärahoitus. Käsityksemme mukaan esityksellä heikennettäisiin nykyistä perustuen tasoa, heikentäen tuen kannustavuutta hoitotöihin. Metsäkeskus on viestinyt, että esimerkiksi esim. tänä vuonna METKA-rahoitus tulee loppumaan kesken, mikä on osoitus siitä, että hoitotöiden tuelle on tarvetta ja kysyntää.

Koska pilotointiin on varattu rajattu aika, tulee erityisesti huolehtia, että käytännön resurssit sekä tukien käsittelyyn että maanomistajien ja toimijoiden informointiin on varmistettu.

Muu palautteenne seuraavista asioista

Taimikon ja nuoren metsän hoito (13 §)

-

Suojavyöhykkeen jättäminen (23 b §)

-

Suon ennallistaminen (23 c §)

-

Lehdon luonnonhoito (23 d §)

-

Tarjouskilpailumenettelyn toimivuus (11 a §, 25 a-d §)

-

Hoito- ja kunnossapitovelvoite (40 §)

-

Muut muutokset (lakiehdotus 5 §, 8 §, 10 §, 16 a §, 23 a §, 33 §, 35 §, 46 §)

-

Esityksen vaikutukset

Miten arvioitte esityksen vaikutuksia (HE-luonnoksen perusteluiden luku 4.2)?

-

Muut huomiot

Muita huomioita

-

Kommentit valtioneuvoston asetuksen muutosehdotuksista

Taimikon ja nuoren metsän hoidon tuen määrä (8 §)

-

Kokeiluhankkeiden tukiehdot

Taimikon ja nuoren metsän hoitokäsittelyn jälkeinen lehtipuun osuus (7 a §)

-

Suojavyöhyke (30 b §)

-

Ennallistettava suo (30 d §)

-

Lehdon luonnonhoidon kohde (30 f §)

-

Kokeiluhankkeiden valintaperusteet

Suojavyöhykkeen jättäminen (30 c § ja liite 1)

-

Suon ennallistaminen (30 e § ja liite 2)

-

Lehdon luonnonhoito (30 g § ja liite 3 ja 4)

-

Kokeiluhankkeiden tuloksen saavuttamisen pisteytys

Suon ennallistaminen (30 h § ja liite 5)

-

Lehdon luonnonhoito (30 h § ja liite 6)

-

Asetuksen vaikutukset

Miten arvioitte asetuksen pääasiallisia vaikutuksia (luku 4)?

-

Muut huomiot

Muita huomioita

-

Kommentit maa- ja metsätalousministeriön asetuksen muutosehdotuksista

Hakemuksella ilmoitettavat tiedot (2 §, 3 §, 4 §, 5 §, 6 §)

-

Toteuttamissuunnitelma (7 §, 13 a §, 13 b §)

-

Toteutusilmoituksella ilmoitettavat tiedot (14 §, 15 §, 21 a-d §)

-

Muut huomiot

Muita huomioita

-

Muukkonen Karoliina
Energiateollisuus ry

Asia: VN/35738/2024

Lausuntopyyntö metsätalouden kannustejärjestelmän muuttamista koskevista laki- ja asetuserinnoksista

Kommentit hallituksen esityksen muutosehdotuksista

Yleinen lausuntonne kokeiluhankkeiden tuista

Liikenne- ja viestintäministeriöllä ei ole lausuttavaa asiasta.

Muu palautteenne seuraavista asioista

Taimikon ja nuoren metsän hoito (13 §)

-

Suojavyöhykkeen jättäminen (23 b §)

-

Suon ennallistaminen (23 c §)

-

Lehdon luonnonhoito (23 d §)

-

Tarjouskilpailumenettelyn toimivuus (11 a §, 25 a-d §)

-

Hoito- ja kunnossapitovelvoite (40 §)

-

Muut muutokset (lakiehdotus 5 §, 8 §, 10 §, 16 a §, 23 a §, 33 §, 35 §, 46 §)

-

Esityksen vaikutukset

Miten arvioitte esityksen vaikutuksia (HE-luonnoksen perusteluiden luku 4.2)?

-

Muut huomiot

Muita huomioita

-

Kommentit valtioneuvoston asetuksen muutosehdotuksista

Taimikon ja nuoren metsän hoidon tuen määrä (8 §)

-

Kokeiluhankkeiden tukiehdot

Taimikon ja nuoren metsän hoitokäsittelyn jälkeinen lehtipuun osuus (7 a §)

-

Suojavyöhyke (30 b §)

-

Ennallistettava suo (30 d §)

-

Lehdon luonnonhoidon kohde (30 f §)

-

Kokeiluhankkeiden valintaperusteet

Suojavyöhykkeen jättäminen (30 c § ja liite 1)

-

Suon ennallistaminen (30 e § ja liite 2)

-

Lehdon luonnonhoito (30 g § ja liite 3 ja 4)

-

Kokeiluhankkeiden tuloksen saavuttamisen pisteytys

Suon ennallistaminen (30 h § ja liite 5)

-

Lehdon luonnonhoito (30 h § ja liite 6)

-

Asetuksen vaikutukset

Miten arvioitte asetuksen pääasiallisia vaikutuksia (luku 4)?

-

Muut huomiot

Muita huomioita

-

Kommentit maa- ja metsätalousministeriön asetuksen muutosehdotuksista

Hakemuksella ilmoitettavat tiedot (2 §, 3 §, 4 §, 5 §, 6 §)

-

Toteuttamissuunnitelma (7 §, 13 a §, 13 b §)

-

Toteutusilmoituksella ilmoitettavat tiedot (14 §, 15 §, 21 a-d §)

-

Muut huomiot

Muita huomioita

-

Ojala Tuuli
Liikenne- ja viestintäministeriö

Asia: VN/35738/2024

Lausuntopyyntö metsätalouden kannustejärjestelmän muuttamista koskevista laki- ja asetuserinnoksista

Kommentit hallituksen esityksen muutosehdotuksista

Yleinen lausuntonne kokeiluhankkeiden tuista

MTK pitää hyvänä, että luonnonhoidon ja monimuotoisuuden turvaamiseksi kokeillaan uusia tukimalleja, ja arvioidaan erilaisten vaihtoehtojen kannustavuutta ja hyväksyttävyyttä.

MTK pitää pilotoinnin toteutukselle varattua rahoitusta riittämättömänä. Erityisesti taimikoiden ja nuoren metsän hoidossa lehtipuuosuuden kasvattamiselle maksettavalle korotukselle olisi osoitettava selkeä lisärahoitus, jotta nykyistä perustuen tasoa ja samalla tuen kannustavuutta ei olisi tarpeen heikentää.

Aikataulu pilotoinnin tehokkaalle käynnistämiseksi on haastava. Koska kyseessä on täysin uudentyyppinen toimintamalli, on tiedotukseen ja osaamisen lisäämiseen sekä metsäalan toimijoille että metsänomistajille panostettava. Mikäli viestinnässä epäonnistutaan, ei pilotointihankkeita saada käynnistettyä ja toteutettua suunnitellussa aikataulussa. Tällöin ei myöskään ole mahdollista tehdä arviota toimintamallin toimivuudesta ennen uuden kannustejärjestelmän valmistelua.

MTK korostaa, että ensisijaisesti tulisi varmistaa nykyisen Metka-järjestelmän toimivuus niin, että hakemukset ja toteutusilmoitukset pystyttäisiin käsittelemään ja niitä koskevat päätökset tekemään metsäkeskuksessa ilman viivettä. Pilotointien toteutus ja niiden vaatimien järjestelmien valmistelu metsäkeskuksessa eivät saa heikentää nykyisen tukijärjestelmän hallintoa ja toteutusta.

Arvioitaessa uuden toimintamallin toimivuutta tulisi samalla arvioida mahdollisuudet muokata nykyistä notifiointia järjestelmää joustavampaan ja maanomistajia kannustavampaan suuntaan. MTK katsoo, että luonnonhoidon tavoitteita voitaisiin tehokkaasti edistää myös korjaamalla nykyisen Metka-kannustejärjestelmän ympäristö- ja luonnonhoitotukeen liittyvät epäkohdat. Näin voitaisiin metsänomistajia kannustaa luonnonhoitoon tavalla, joka on heille tuttu ja vaatimuksiltaan ymmärrettävä, ja joka ei myöskään edellyttäisi mittavia muutoksia tukijärjestelmän hallinnointiin ja valvontaan.

Muu palautteenne seuraavista asioista

Taimikon ja nuoren metsän hoito (13 §)

-

Suojavyöhykkeen jättäminen (23 b §)

MTK pitää perusteluna pilotoinnin toteuttamista rajattuna kolmeen maakuntaan samoin kuin esitettyjä maakuntia.

Pykälän perusteluissa todetaan seuraavasti ”Koska tuki liittyy uudistushakkuuseen ei sitä saisi aloittaa ennen kuin metsäkeskus on hyväksynyt hakemuksen ja toteuttamissuunnitelman”. Kyseinen kielto hakkuun aloittamisen kiellosta tulisi kytkeä vain niihin kuvioihin, joille hakemuksessa esitetty suojavyöhyke sijoittuu. Leimikot ja niistä annettavat metsänkäyttöilmoitukset voivat kattaa laajempia alueita, joissa vain osa kuvioista rajautuu virtavesiin. Hakkuiden ja puunkorjuun toteutuksen ja ajoituksen sujuvoittamiseksi toimijoilla tulisi olla mahdollisuus toteuttaa hakkuita leimikon niissä osissa, joilla ei ole vaikutusta suunniteltuun suojavyöhykkeeseen jo ennen hakemuksen hyväksymistä.

Suon ennallistaminen (23 c §)

Tuen myöntämisen edellytykseksi esitetään, että ennallistettavalla suoalueella on ennallistamisasetuksen liitteessä 1 mainittu luontotyyppi, joka ei ole hyvässä tilassa. MTK pitää tarkoituksenmukaisena sitä, että pilotoitavilla tukimalleilla tuettaisiin myös ennallistamisasetuksen toimeenpanoa.

Haasteena on, että paikkatietoa ko. luontotyyppien sijainnista ei ole. Maanomistajien ei voi edellyttää tuntevan ko. listaa luontotyypeistä eikä tunnistaa ko. luontotyyppejä. Luontotyyppien kuvausta ja hyvän tilan määritelmää on myös tarkoitus täsmentää osana Suomen kansallisen ennallistamissuunnitelman laatimista. Kansallisen ennallistamissuunnitelman valmistelu on kesken. Toistaiseksi ei ole tiedossa, mitkä kohteet ovat direktiiviluontotyyppejä ja mikä on niiden tila. Määritelmiin liittyy epävarmuutta, sillä kansallisen ennallistamissuunnitelman ohjausryhmän reunaehtojen mukaan direktiiviluontotyyppien määritelmiä tarkastellaan ja selkiytetään Natura 2000 -verkoston ulkopuolella. Vastaavasti epätietoisuutta liittyy myös siihen, miten hyvä tila kunkin direktiiviluontotyyppin osalta määritellään.

MTK pitää välttämättömänä, että pilotoinnin tueksi tuotetaan selkeä ja käytännössä sovellettava kuvaus, joilla tukiehdon täyttävät kohteet on mahdollista tunnistaa.

Lehdon luonnonhoito (23 d §)

Tukikelpoisella lehto-kohteella edellytetään olevan ennallistamisasetuksen liitteen luontotyyppi, joka ei ole hyvässä tilassa. Myöskään asetuksen tarkoittamia lehtoja ei ole saatavissa paikkatiedosta, joten tunnistamiseen tarvitaan selkeä kuvaus.

Yhtenä tuen myöntämisen edellytyksenä esitetään, että kohde kehittyy ilman hoitoa huonompaan suuntaan. MTK pitää ko. tukiehdon muotoilua epätarkoituksenmukaisena. Olennaisempaa on, että kohteella on tunnistettu hoidon tarve ja että esitetyillä toimenpiteillä kohteen tilaa voidaan

parantaa. Esitetyn tukiehdon sijaan tukiehdoksi tulisi asettaa, että kohteella on todettu hoidon tarve.

Tarjouskilpailumenettelyn toimivuus (11 a §, 25 a-d §)

Pykälän 11a toinen momentti on epäselvästi kirjoitettu. Lukijan voi olla vaikea ymmärtää, että momentissa kyse on ko. hankehakuun osallistuvien eri hankkeiden yhteissummasta (yhteen lasketusta euromäärästä) eikä yksittäisestä hankkeesta, ja että tarkastelu johtaa aina osan hakeista hylkäämiseen (eikä esim. hankekohtaisen tuen leikkaamiseen). Selkeämpää olisi erottaa pykälän toinen momentti omaksi pykäläkseen. Kysehän ei ole tuen määrästä, vaan tuen kohdentamisesta ja hankkeiden valinnasta tarjouskilpailumenettelyssä.

MTK pitää suon ennallistamishankkeiden kaksivaiheista hakua (25a§) hyvänä ratkaisuna, joka vähentää maanomistajille ja toimijoille koituvaa riskiä korkeiden suunnittelukustannusten jäämisestä maanomistajan maksettavaksi, mikäli hanke jäisi ilman tukea.

25 c §:n toisen momentin mukaan hakemusten vertailuluvun laskemisesta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. MTK esittää, että vertailuluvun laskennasta säädettäisiin laissa ja asetusesityksen 30a §:n sisältö siirrettäisiin sellaisenaan lakiin.

Hoito- ja kunnossapitovelvoite (40 §)

-

Muut muutokset (lakiehdotus 5 §, 8 §, 10 §, 16 a §, 23 a §, 33 §, 35 §, 46 §)

5 §:ssä ja sen perusteluissa todetaan, että suojavaöhykkeen jättämisen, suon ennallistamisen ja lehdonhoidon tuki myönnetään vähämerkityksisenä tukena. Suon ennallistamista ja lehtojen hoitoa voidaan kuitenkin toteuttaa myös ns. perinteisenä kannustejärjestelmän mukaisena luonnonhoitohankkeena. Selvyyden vuoksi lain perusteluissa olisi hyvä tuoda selkeästi esille, että tarjouskilpailu on rinnakkainen muoto toteuttaa ko. hankkeita ns. perinteisen notifioidun tukijärjestelmän mukaisille luonnonhoitohankkeille.

Esityksen vaikutukset

Miten arvioitte esityksen vaikutuksia (HE-luonnoksen perusteluiden luku 4.2)?

Lain esitöissä lehtipuuosuuden lisäämistä koskevan kokeilun taloudellisten ja monimuotoisuusvaikutusten oletetaan jäävän vähäisemmiksi kuin Luonnonvarakeskuksen koko kiertoaikaa koskevissa arvioissa. Perusteena tälle esitetään, että työlajia koskeva hoito- ja kunnossapitovelvoite on viisi vuotta, minkä jälkeen myöhemmissä harvennuksissa olisi mahdollista poistaa kaikki tai osa säästetyistä lehtipuista. Peruste on epäjohdonmukainen, koska lähtökohtaisesti tavoitteena on kasvattaa lehtipuuosuutta kaikissa metsikön kasvatusvaiheissa – ei vain taimikoissa.

Myös lain perusteluissa esiin tuodut hyödyt liittyvät lehtipuuosuuden säilymiseen yli kiertoajan ja myös järeän lehtipuun ja järeän lehtilahopuun syntymiseen.

Muut huomiot

Muita huomioita

-

Kommentit valtioneuvoston asetuksen muutosehdotuksista

Taimikon ja nuoren metsän hoidon tuen määrä (8 §)

Tuen määrää esitetään laskettavaksi 180 euroon ja lehtipuuston määrän perusteella maksettavaksi korotukseksi esitetään 20 euroa, jolloin tuki yhteensä vastaisi nykyistä taimikon ja nuoren metsän hoidon perustukea 200 euroa. Esitystä ei voi millään tapaa pitää metsänomistajia kannustavana. Esitys päinvastoin rankaisee niitä metsänomistajia, jotka toteuttavat taimikonhoidon nykyisten hyvien käytäntöjen mukaisesti tai joilla ei kasvupaikan tai lähtötilanteen perusteella ole mahdollista korkeampaan lehtipuuosuuteen.

Toteutusaika tämän työlajin pilotoinnille olisi vain vuosi. Tulee olemaan haastavaa toteuttaa pilotointi läpi noin lyhyessä ajassa. Merkittäviä riskejä liittyy ainakin metsäkeskuksen tietojärjestelmien rakentamiseen ja koko toimijakentän kykyyn ja motivaatioonkin lähteä toteuttamaan näin lyhytaikaista kokeilua.

Vuoden mittainen jakso, jossa muutetaan tukitasoa valtaosalla taimikoista 20 e/ha alemmalle tasolle ei lisää kannustevaikutusta taimikoiden hoitoon. MTK korostaa, että taimikonhoidon ja nuoren metsän hoidon tuen tavoite on kannustaa metsänomistajia oikea-aikaiseen metsänhoitoon. Metsänhoidollisesti on olennaisempaa jättää kasvatettavat puut niiden laadun ja elinvoiman perusteella kuin lehtipuu vs. havupuukriteerillä. Olennaista olisi turvata riittävä rahoitus tukijärjestelmälle ja varmistaa järjestelmän toimivuus loppurahoituskaudella.

Ympäristötavoitteita tukeva korotus lehtipuuosuuden perusteella tulisi olla selkeästi lisäinen bonus niille metsänomistajille, jotka haluavat painottaa ympäristötavoitteita metsiensä käsittelyssä ja panostaa sekapuustoisuuteen. Lisäksi seka- ja lehtipuumetsien tukeen liittyen tulisi jatkossa miettiä, miten huomioidaan hirvituhojen riski, niiden torjuntatoimet ja miten kompensoidaan syntyneitä tuhoja. Näissä seikoissa olisi perusteita selkeästi korkeammalle tukitasolle kuin +20 €/ha.

Kokeiluhankkeiden tukiehdot

Taimikon ja nuoren metsän hoitokäsittelyn jälkeinen lehtipuun osuus (7 a §)

-

Suojavyöhyke (30 b §)

-

Ennallistettava suo (30 d §)

-

Lehdon luonnonhoidon kohde (30 f §)

-

Kokeiluhankkeiden valintaperusteet

Suojavyöhykkeen jättäminen (30 c § ja liite 1)

Suojavyöhykkeen luontoarvoista saisi pisteitä, mikäli kyseessä on lähdepuro, johon suojavyöhykkeen ja puron alkulähteen välillä kohdistuisi vain vähäistä kuormitusta tai ei ole puroon johtavia oja. Epäselväksi jää, mistä tieto hankittaisiin tai mahdollisen kuormituksen suuruus arvioitaisiin, jos puron alkulähde ei ole hakemuksen tehneen/tehneiden maanomistajien kiinteistöjen alueella. Suojavyöhykkeen ja puron alkulähteen välillä voi olla myös muuta maankäyttöä (maatalous, rakennettu ympäristö), joka aiheuttaa puroon kuormitusta. Maanomistajalla ei myöskään ole mahdollisuutta vaikuttaa muiden maanomistajien toimiin, jotka aiheuttavat tai voivat aiheuttaa kuormitusta puroon. MTK esittää pisteytyksen yksinkertaistamista niin, että luontoarvoista saisi kaksi pistettä, jos kyseessä on lähdepuro.

Suon ennallistaminen (30 e § ja liite 2)

-

Lehdon luonnonhoito (30 g § ja liite 3 ja 4)

-

Kokeiluhankkeiden tuloksen saavuttamisen pisteytys

Suon ennallistaminen (30 h § ja liite 5)

MTK pitää onnistuneen suon ennallistamistuloksen pisteytykseltä vaadittua arvoa (4 pistettä) korkeana. MTK esittää, että onnistunut suon ennallistamistulos katsottaisiin saavutetuksi, jos hanke saisi toteutuksesta vähintään kolme pistettä. Suokasvillisuuden palautuminen voi viedä huomattavasti pitemmän ajan kuin esityksessä määritelty hoito- ja kunnossapitovelvoitteen voimassaoloaika tai määräaika tuloksen saavuttamiselle annetulle ilmoitukselle (noin kahdeksan vuotta). Lisäksi kaikissa suon ennallistamishankkeissa ei välttämättä ole tarvetta vesien johtamiselle, vaan toimenpiteet keskittyisivät ojien tukkimiseen, puuston poistamiseen ja mahdollisesti vesiensuojelurakenteisiin. Tällöin täysin onnistuneenkaan hankkeen ei olisi mahdollista saada vaadittua neljää pistettä.

Lehdon luonnonhoito (30 h § ja liite 6)

MTK pitää lehdon luonnonhoidolta vaadittua arvoa (5 pistettä) hyvin tiukkana. MTK esittää, että lehdon luonnonhoidon tulos katsottaisiin saavutetuksi, jos hanke saa vähintään neljä pistettä.

Hoidetun lehdon ollessa kehittymässä kohti hyvää tilaa kohteen pisteet alittaisivat edelleen vaaditut viisi pistettä, vaikka kohteelle olisi saatu aikaan kerroksellisuutta ja vaihtelevaa tilajakaumaa, lehtokasvillisuuden elpyminen olisi käynnistynyt, kohteella ei esiintyisi vieraslajeja ja kuolleen puun

määrä olisi lisääntynyt, mutta alle viisi kuutiometsiä hehtaarilla. Kohde olisi kuitenkin selkeästi hyötynyt hoidosta, mutta ei vielä ilmoitukselle annetussa määräajassa olisi kehittynyt korkeimpaan pistemääräluokkaan.

Asetuksen vaikutukset

Miten arvioitte asetuksen pääasiallisia vaikutuksia (luku 4)?

-

Muut huomiot

Muita huomioita

-

Kommentit maa- ja metsätalousministeriön asetuksen muutosehdotuksista

Hakemuksella ilmoitettavat tiedot (2 §, 3 §, 4 §, 5 §, 6 §)

Esityksen mukaan tukihakemuksessa olisi ilmoitettava ennallistamasetuksen liitteen 1 mukaiset luontotyytit ja niiden tila. Luontotyyppien ja niiden tilan kuvauksen ilmoittaminen voi olla haastavaa niin kauan kuin luontotyyppien ja niiden tilan määrittelylle ei ole selkeitä perusteita eikä ko. luonnontyyppien sijaintia ole saatavissa paikkatiedoista.

Toteuttamissuunnitelma (7 §, 13 a §, 13 b §)

Suon ennallistamisen ja lehdon luonnonhoidon toteuttamissuunnitelmaan esitetään pakollisena sisällytettäväksi kohteen ennallistamistuloksen/luonnonhoitotuloksen seurantasuunnitelmaa. MTK pitää vaatimusta täysin tarpeettomana ja turhana byrokratiana. Vaatimukselle ei myöskään löydy minkäänlaista perustetta lakiesityksestä tai lain perusteluista. Ko. vaatimus tulee poistaa.

Toteutusilmoituksella ilmoitettavat tiedot (14 §, 15 §, 21 a-d §)

MTK katsoo, että tuloksen saavuttamista koskeva ilmoitusmenettely tulee rakentaa joustavaksi ja helpoksi toteuttaa. MTK pitää hyvänä mahdollisuutta toimittaa vaaditut tiedot myös kuva- tai videotallenteena.

Muut huomiot

Muita huomioita

-

MTK